

**T.C.
YOZGAT VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

YOZGAT İLİ 2017 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
YOZGAT ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

YOZGAT - 2018

ÖNSÖZ

Sanayileşme, hızlı nüfus artışı, doğanın temel unsurları olan hava, su, toprak kirliliği ve buna bağlı olarak nesli tükenen veya tehlike altında olan canlı türleri, küresel ısınma, iklim değişikliği, radyasyon dünyamızın önemli çevre sorunlarını oluşturmaktadır.

Teknolojik gelişmelerin hızla ilerlediği günümüzde doğal kaynakların sorumsuzca kullanılması, çarpık kentleşme ve buna bağlı olarak ekolojik dengenin bozulması ile meydana gelebilecek zararların telafisi hemen hemen imkansızdır.

Bir Kızılderili atasözünde “Son ağaç kesilip, son nehir kirletilip, son balık tutulduğunda paranın yetmediğini göreceksin.” denerek ileride insanlığı nasıl bir felaketin beklediği ifade edilmiştir.

Tahrip edilmiş ve kirletilmiş bir çevreyi eski haline getirmenin çok güç ve pahalı olduğu bir gerçektir. Bu nedenle çevreyi tahrip etmeden, kirletmeden doğal kaynakları akılcı bir şekilde kullanmak gerekmektedir.

Çarpık kentleşme, sınırsız sanayileşme ve aşırı tüketim anlayışı ile birlikte bu cennet vatanımızın en güzel köşeleri çöp yığınlarına dönüşmüştür. Unutmayalım ki çevremiz bize atalarımızdan kalan bir miras değil çocuklarımızdan, torunlarımızdan ödünç aldığımız bir emanettir.

İlimizde çevre problemlerini mümkün olan bütün detaylarıyla ortaya koymak ve çözüme ulaştırmak amacı ile hazırlanan “ÇEVRE DURUM RAPORU” ilimizde çevre problemlerinin tanınması ve çözüm yollarının aranması, çevre ile ilgilenenlere araştırma ve inceleme yapanlara temel hareket noktası olabilecek ve çözüm çalışmalarına ışık tutacaktır.

“ÇEVRE DURUM RAPORU”nun hazırlanmasında emeği geçen tüm personele özverili çalışmalarından dolayı teşekkür ederim.

İbrahim TAMER

Çevre ve Şehircilik İl Müdürü V.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	1
A. HAVA.....	3
A.1. HAVA KALİTESİ	3
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN UNSURLAR.....	6
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	8
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	10
A.5. EGZOZ GAZI EMİSYON KONTROLÜ	11
A.6. GÜRÜLTÜ.....	11
A.7. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	12
A.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	13
B. SU VE SU KAYNAKLARI.....	14
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	14
B.1.1. YÜZEYSEL SULAR.....	14
B.1.1.1. Akarsular.....	14
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	14
B.1.2. YERALTI SULARI.....	15
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri.....	17
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	17
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU.....	17
B.3.1. NOKTASAL KAYNAKLAR.....	17
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	17
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar.....	17
B.3.2. YAYILI KAYNAKLAR	18
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	18
B.4. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ.....	18
B.4.1. İÇME VE KULLANMA SUYU	18
B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	19
B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	19
B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.....	19
B.4.2. SULAMA	20
B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	20
B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı.....	20
B.4.3. ENDÜSTRİYEL SU TEMİNİ	20
B.4.4. ENERJİ ÜRETİMİ AMACIYLA SU KULLANIMI.....	20
B.4.5. REKREASYONEL SU KULLANIMI.....	21
B.5. ÇEVRESEL ALTYAPI	21

B.5.1. KENTSEL KANALİZASYON SİSTEMİ VE HİZMETİ ALAN NÜFUS	21
B.5.2. ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ (OSB) VE MÜNFERİT SANAYİLER ATIKSU ALTYAPI TESİSLERİ.....	23
B.5.3. KATI ATIK DÜZENLİ DEPOLAMA TESİSLERİ	23
B.5.4. ATIKSULARIN GERİ KAZANILMASI VE TEKRAR KULLANILMASI	23
B.6. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	23
B.6.1. NOKTASAL KAYNAKLI KİRLENMİŞ SAHALAR	23
B.6.2. ARITMA ÇAMURLARININ TOPRAKTA KULLANIMI	24
B.6.3. MADENCİLİK FAALİYETLERİ İLE BOZULAN ARAZİLERİN DOĞAYA YENİDEN KAZANDIRILMASINA İLİŞKİN YAPILAN ÇALIŞMALAR	24
B.6.4. TARIMSAL FAALİYETLER İLE OLUŞAN TOPRAK KİRLİLİĞİ	24
B.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	25
<u>C. ATIK.....</u>	<u>26</u>
C.1. BELEDİYE ATIKLARI (KATI ATIK BERTARAF TESİSLERİ).....	26
C.2. HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	28
C.3. AMBALAJ ATIKLARI	28
C.4. TEHLİKELİ ATIKLAR	29
C.5. ATIK MADENİ YAĞLAR	30
C.6. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	31
C.7. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	32
C.8. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL).....	32
C.9. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR (AEEE)	33
C.10. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ (HURDA) ARAÇLAR	34
C.11. TEHLİKESİZ ATIKLAR.....	34
C.11.1 DEMİR VE ÇELİK SEKTÖRÜ VE CÜRUF ATIKLARI	35
C.11.2 KÖMÜRLE ÇALIŞAN TERMİK SANTRALLER VE KÜL.....	36
C.11.3 ATIKSU ARITMA TESİSİ ÇAMURLARI	36
C.12. TIBBİ ATIKLAR.....	36
C.13. MADEN ATIKLARI	37
C.14. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	38
<u>Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI</u>	<u>39</u>
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	39
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	39
<u>D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK.....</u>	<u>40</u>
D.1. FLORA	40
D.2. FAUNA.....	41
D.3. ORMANLAR VE MİLLİ PARKLAR.....	42
D.4. ÇAYIR VE MERA.....	42

D.5. SULAK ALANLAR	43
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI.....	43
D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	56
<u>E. ARAZİ KULLANIMI</u>	<u>57</u>
E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	57
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	58
E.2.1. ÇEVRE DÜZENİ PLANI	58
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	61
<u>F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ.....</u>	<u>62</u>
F.1. ÇED İŞLEMLERİ	62
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ.....	63
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	65
<u>G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI</u>	<u>66</u>
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ.....	66
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	67
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR.....	67
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	68
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	68
<u>H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ</u>	<u>69</u>
<u>EK-1: 2017 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ARAŞTIRMA FORMU</u>	<u>70</u>
BÖLÜM I. HAVA KİRLİLİĞİ	70
BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ	73
BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ	77
BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI	78

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge A.1 - Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları	4
Çizelge A.2 - EPA Hava Kalitesi İndeksi	4
Çizelge A.3 - Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri.....	5
Çizelge A.4 - Yozgat ilinde 2017 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	7
Çizelge A.5-Yozgat ilinde 2017 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı	8
Çizelge A.6 - Yozgat ilinde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yeri ve Ölçülen Parametreler	8
Çizelge A.7 – Yozgat ilinde 2017 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları.....	11
Çizelge A.8 - 2017 yılında Yozgat ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı	11
Çizelge B.9 – Yozgat İlinin Akarsuları	14
Çizelge B.10 - Yozgat ilinde Mevcut Sulama Göletleri.....	15
Çizelge B.11 - İşletmeye Açılan Yeraltı Suyu Sulamaları	16
Çizelge B.12 - Yas Kaynakları Kullanım Durumu	16
Çizelge B.13 - Yeraltı Suyu Sulamaları	16
Çizelge B.14 - Yeraltı Suyu Kullanım Durumu	16
Çizelge 15 - Yeraltı Suyu Potansiyeli	16
Çizelge B.16 - Yozgat ilinde 2017 Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları.....	17
Çizelge B.17 – Yozgat ilinde 2017 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu	22
Çizelge B.18 - Yozgat ilinde 2017 Yılı İçin Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler	23
Çizelge B.19 – Yozgat ilinde 2017 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları	24
Çizelge B.20 - Yozgat ilinde 2017 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb)	25
Çizelge B.21- Yozgat ilinde 2017 Yılında Topraktaki Pestisit vb Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları.....	25
Çizelge C.22 - Yozgat ilinde 2017 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Yerel Yönetimlerce (Büyükşehir Belediyesi/ Belediye/ Birliklerce Yönetilen Belediye Atığı Miktarı ve Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri	27
Çizelge C.23 - Yozgat ilinde 2017 Yılı Ambalaj ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları	28
Çizelge C.24 - Yozgat ilinde atık işleme ve miktarı	29
Çizelge C.25 – Yozgat ilinde 2017 Yılı için Atık Madeni Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları .	30
Çizelge C.26-Yozgat ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg)	31
Çizelge C.27- Yozgat ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg)	31
Çizelge C.28– Yozgat ilinde 2017 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler	32
Çizelge C.29 – Yozgat ilinde 2017 Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler .	32

Çizelge C.30 – Yozgat ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl).....	33
Çizelge C.31 – Yozgat ilinde 2016 Yılı AEEE Toplanan ve İşlenen Miktarlar.....	34
Çizelge 32 - Yozgat ilinde 2017 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı	34
Çizelge 33 – Yozgat İlinde 2017 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri.....	35
Çizelge C.34– Yozgat ilinde 2017 Yılı için İldeki Demir ve Çelik Üreticileri Üretim Kapasiteleri, Cüruf ve Bertaraf Yöntemi.....	36
Çizelge C.35 – Yozgat ilinde 2017 Yılı Termik Santrallerde Kullanılan Kömür, Oluşan Cüruf ve Uçucu Kül Miktarı	36
Çizelge C.36 – 2016 Yılında Yozgat İli Sınırları İçinde Oluşan Yıllık Tıbbi Atık Miktarı.....	37
Çizelge C.37 - Yozgat ilinde Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı	37
Çizelge C.38 – Yozgat ilinde 2017 Yılında Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı.....	38
Çizelge C.39 - Yozgat ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı	38
Çizelge Ç.40 – Yozgat ilinde 2017 Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı	39
Çizelge D.41 - Bazı Önemli Familyaların Endemik Tür Sayıları	40
Çizelge D.42 - Pteridofitlerde En Çok Tür İçeren Familya ve Cinsler	40
Çizelge D.43 - Monokotillerde En Çok Tür İçeren Familya ve Cinsler	41
Çizelge D.44 - Dikotillerde En Çok Tür İçeren Familya ve Cinsler	41
Çizelge D.45 - Yozgat Çamlığı Milli Parkı Faunası	42
Çizelge D.46 – Yozgat’ta bulunan Tabiat Anıtları.....	44
Çizelge D.47 - İlimizdeki Koruma Altına Alınan Alanlar	45
Çizelge D.48 - Yozgat Kentsel Tescilliler (Anıt, Sivil Mimari Örnekler)	46
Çizelge D.49 - Yozgat İli Tescilli Sit Alanları.....	50
Çizelge E.50 - Yozgat ilinin arazi kullanım durumu.....	57
Çizelge E.51 – 2017 Yılı için Yozgat ilinde Arazilerin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması.....	58
Çizelge F.52 – Yozgat İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2017 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı.....	62
Çizelge F.53 – Yozgat ilinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları	63
Çizelge G.54 – Yozgat İlinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı..	66
Çizelge G.55 – Yozgat ilinde 2017 Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları.....	67
Çizelge G.56 – Yozgat ilinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı .	67

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil A.1 - Yozgat ilinde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri.....	8
Şekil A.2 -Yozgat ilinde Merkez İstasyonu SO ₂ Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	10
Şekil A.3 - Yozgat ilinde Merkez İstasyonu PM10 Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği.....	10
Şekil A.4 – Yozgat ilinde 2017 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı.....	12
Şekil B.5 - Yozgat ilinde 2014 Yılı Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı.....	19
Şekil B.6 - Yozgat ilinde 2017 Yılında Belediyelerden Kaynaklanan Arıtma Çamurunun Yönetimi..	24
Şekil C.7 -Yozgat ilinde katı atık kompozisyonu.....	26
Şekil C.8 - Yozgat ilinde 2017 Yılı Kayıtlı Ekonomik İşletmeler	28
Şekil C.9 – Atık Yönetim Uygulaması Verilerine Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi.....	29
Şekil C.10 – Yozgat ilinde Atık Madeni Yağ Toplama Miktarları	30
Şekil C.11 – Yozgat ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Toplama ve Geri Kazanım Miktarı (Ton)	31
Şekil C.12 - Yozgat ilinde 2017 Yılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Toplama Miktarları (ton) ...	33
Şekil C.13– Yozgat ilinde 2017 Yılı AEEE İşleme Tesis Sayıları.....	34
Şekil C.14 – Yozgat ilinde Bulunan Termik Santrallerin Yeri	36
Şekil C.15 – Yozgat ilinde 2017 Yılında Madencilikte Proses Atıklarının Bertarafı	38
Şekil E.16 – Yozgat ilinde 2017 Yılı Arazi Kullanım Durumu	57
Şekil F.17 –Yozgat İlinde 2017 Yılında ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı ...	62
Şekil F.18 – Yozgat İlinde 2017 Yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı.....	63
Şekil F.19 – Yozgat İlinde 2017 Yılında Verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı	64
Şekil F.20 – Yozgat İlinde 2017 Yılında Verilen Lisansların Konuları.....	64
Şekil G.21 – Yozgat ilinde ÇŞİM Tarafından 2017 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı	66
Şekil G.22 – Yozgat ilinde 2017 Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı.....	67
Şekil G.23 – Yozgat ilinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı.....	68

GİRİŞ

Yozgat ili İç Anadolu bölgesinin orta Kızılırmak bölümünde Bozok platosu üzerinde yer almaktadır. Kuzeyde Çorum, Amasya, Tokat, doğuda Sivas, güneyde Kayseri, Nevşehir, batıda Kırşehir ve Kırıkkale illeri ile çevrilidir. 34 05 – 36 10 doğu meridyenleri ile 38 40- 40 18 kuzey paralelleri arasındadır. İlin doğu batı uç noktaları arasındaki kuş uçuşu uzaklık 216 km. kuzey güney uç noktaları arasındaki uzaklık 144 km dir. Yozgat alan bakımından Türkiye'nin 15. İlidir.

Yozgat İl'inde, İç Anadolu Bölgesi'nin yarı kurak karasal iklimi hâkimdir. Deniz etkisine kapalı olduğu için, yazlar sıcak ve kurak; kışlar soğuk ve yağışlı geçer. Yaz ile kış; gece ile gündüz arasındaki sıcaklık farkları yüksektir. Sert iklim koşulları, Yeşilırmak havzasına giren Çekerek Vadisi'nde biraz yumuşamakta, az da olsa Karadeniz ardı ikliminin etkileri görülmektedir. En soğuk aylar Ocak ve Şubat, en sıcak aylar Temmuz ve Ağustos aylarıdır. Yozgat 1.300 m yükseklikte; Kuzeyde Nohutlu Tepesi, Güneyde Çamlık Tepesi arasında yer alan uzunca bir vadide kurulmuştur. Çevredeki yerleşim yerleri ile şehrin kurulduğu yer arasında bariz bir sıcaklık ve yağış farkı vardır. Yağış haritası üzerinde adeta bir adacık oluşturmaktadır.

Yozgat'ın coğrafi konumu sebebiyle hakim rüzgar yönü doğuya yakın kuzeydoğu (ENE)'dir. Bu yönden yılda 7.743 sat rüzgar eser. Ortalama rüzgar hızı 2,03 m/sn, en hızlı rüzgar 19,1 m/sn'dir. Bölgede yıllık ortalama sıcaklık 9,08 C civarındadır. Yozgat ili yıllık yağış ortalaması 418,7 mm'dir. Yağış bakımından aylara göre düzensiz bir dağılım görülmekte olup kış ve ilkbahar yağışlı mevsimlerdir. Yağış kış aylarında genel olarak kar şeklindedir. Kar yağışı Kasım ayı başlarında başlar, Mayıs'ın ilk haftasına kadar devam eder. İlkbaharda görülen yağışların çoğunu, ikinci vakti havanın ısınıp yükselmesi ve akabinde soğuyarak yağışa dönüşmesinden oluşan kırkikindi yağmurları teşkil eder.

Orta Anadolu bölgesi Anadolu'nun orta kısmında yer alır ve Kızılırmak bu bölgeyi yay çizerek geçer. Fazla yükseltileri bulunmayan bölgenin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Sanayi az gelişmiştir. Tarım alanlarında kuru şartlarda yapılan tarım üretimi egemendir. Tarımsal üretimin çoğunu tahıl oluşturmakta buda orta büyüklükteki işletmelerde yapılmaktadır. Çalışan nüfusun büyük çoğunluğu tarım kesimindedir. Küçük çaplı işletmelerde ortakçılık, kiracılık yaygındır. Bu işletmelerde buğday, arpa, nohut, mercimek, fasulye ve bahçe-sebze bitkileri yetiştirilir. Orta Anadolu da meyve sebze üretimi yetersiz olup tüketime yönelik yapılmaktadır. Sebze ve meyve ihtiyacı diğer illerden karşılanmaktadır. Ancak son yıllarda sulama amaçlı olarak yapılan baraj, gölet ve küçük sulama tesisleri hem sulu tarımın yaygınlaştırılması hem de sebze üretiminin artırılması amaçlanmaktadır. Orta Anadolu bölgemiz ülkemizin tahıl ambarı olarak bilinmektedir Bölgede sanayi bitkisi olan şeker pancarı üretimi ekonomide önemli yer tutmaktadır. İlimizde üretimi yapılan buğdaygiller; buğday, arpa, çavdar ve yulafıtır. Bu ürünlerin üretimi büyük çoğunlukla kuru şartlarda yapılmaktadır. Üretim genelde geleneksel metotlar kullanılmaktadır. Son yıllarda İl Müdürlüğümüzün eğitim ve yayım faaliyetleri ile daha modern tarıma geçilmeye başlanmıştır. Üretilen ürünlerin büyük çoğunluğu çiftçilerimizce Toprak Mahsulleri Ofisine, bir kısmı ise tüccarlar ile yem fabrikalarına satılmakta veya kendi ihtiyaçları ile hayvancılık için kullanılabilir.

Bölgenin önemli geçim kaynaklarından biride hayvancılıktır. İlimiz, hayvancılık bakımından büyük potansiyele sahiptir. Hemen hemen tarımsal işletmelerin çoğunda hayvancılık, tarımsal faaliyetlerle birlikte yapılmaktadır. Büyükbaş hayvan varlığındaki yerli ırklar gün geçtikçe kültür ırkı ve melezine hızlı bir dönüş söz konusudur. Son yıllarda suni ve tabii tohumlama ile hayvan tür-ıslah çalışmalarında hayvancılıkta önemli gelişmeler kaydedilmiştir. İklim ve arazi şartlarının müsaitliği, büyük ve küçükbaş besicilikte büyük bir artışa sebep olmuştur. Önceleri süt

toplama ve işletme tesisinin az olması nedeniyle süt hayvancılığının gelişmesi pekiyi olmamakla birlikte son yıllarda süt işleme tesislerinin artması ayrıca süt toplama organizasyonunun oluşturulması bu konuda önemli gelişmeler olarak göze çarpmaktadır.

Yozgat-Ankara Karayolu'nun 28. km'sinde Yerköy İlçesi Harkaşan köyü yol ayrımında kurularak tüm alt yapısı ile kullanıma hazır hale getirilen Organize Sanayi Bölgemize 4325 sanayici ve işadamları akın akın Yozgat'a gelerek Organize Sanayi Bölgemizde tüm fabrikaların tamamlanmasıyla 11.000 civarında bir istihdam imkanı İlin en büyük sorunlarından biri olan işsizliğin azaltılması ve ekonominin güçlenmesine olumlu katkı sağlayacaktır. Organize Sanayi Bölgesi 1994 yılında kamulaştırma çalışmaları başlamış olup 1995 yılında bu çalışmalar tamamlanmıştır. Bununla birlikte Organize Sanayi Bölgemizin proje çalışmaları neticesinde 110 adet Sanayi parseli oluşmuştur. Organize Sanayi Bölgesi 1.500.000 m² arsa üzerine kurulmuştur. 1996 yılında altyapı çalışmaları Asfalt, yol, su elektrik zemini, kanalizasyon, yağmur suyu drenaj, içme ve kullanma su nakil hatları, AG-OG Elektrik Saha içi inşaatları 1997 yılında tamamlanarak hizmete sunulmuştur.

2013 yılı genel nüfus tespiti sonuçlara göre Yozgat'ın nüfusu 444.211 olup nüfus sıralaması baz alındığında Türkiye'nin 44. İli'dir. 1927 yılından 1955 yılına kadar artış gösteren il nüfusu, bu yıldan sonra azalmaya başlamıştır. Bu durumun en önemli nedeni ise, kırsal kesimden kente göçtür. İlin net göç hızı 2008 nüfus sayımına göre % -28'dir. İlin nüfus yoğunluğu 2013 yılı genel nüfus tespiti geçici sonuçlarına göre 32 kişi olup bu rakam Türkiye ortalamasının çok altındadır. 2008 yılı nüfus sayımına göre, Yozgat ilindeki kentleşme oranı %50'dir. Türkiye ortalaması ise, % 70'dir. İlin ekonomik yapısının büyük oranda tarıma dayalı olması ve gelişmiş bir sanayinin bulunmaması, kentleşme oranının, Türkiye ortalamasının altında kalmasına yol açmıştır.

Yozgat Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Çevre kısmı Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü ve ÇED, İzin, Denetim Şube Müdürlüğü olmak üzere iki şubeden oluşmaktadır. Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğünde 2 adet çevre mühendisi ve 2 adet tekniker, ÇED, İzin, Denetim Şube Müdürlüğünde 2 adet çevre mühendisi, olmak üzere toplamda 6 adet personel bulunmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirleticiler konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır. Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesini iyi, orta, kötü, tehlikeli vb. şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği problemleri ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd., 2003a). Bir bölgedeki kirleticiler seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirleticiler için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, EPA (Amerika Birleşik Devletleri Çevre Koruma Ajansı) Hava Kalitesi İndeksinin ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uyarlanması sonucu oluşturulmuştur. 5 temel kirleticiler için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1’ de verilmektedir.

Çizelge A.1 - Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.2 - EPA Hava Kalitesi İndeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıda insan için bazı kirlleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.3 - Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER (µg/m ³)							UYARI EŞİĞİ
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	500	500	470	440	410	380	350	500 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	250	250	225	200	175	150	125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim’den 31 Marta kadar) -insan sağlığının korunması için-	20	20	20	20	20	20	20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	---	300	290	280	270	260	250	400 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	60	60	56	52	48	44	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	---	30	30	30	30	30	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	100	100	90	80	70	60	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	60	60	56	52	48	44	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	1	1	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	----
BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	10	10	10	10	9	8	7	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	16.000	16.000	14.000	12.000	10.000	10.000	10.000	----

*Arsenik (As), kadmiyum (Cd), nikel (Ni), ve benzo(a)piren kirleticileri için Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliğinde hedef değerler ve hedef değere ulaşılacak tarih bulunmamaktadır.

*Ozon (O₃) kirletici için Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliğinde bilgilendirme ve uyarı eşiği ile hedef değer ve uzun vadeli hedef bulunmaktadır.
(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi: 2013/37 – EK-II)

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'den ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM_{10}), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM 'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM_{10} -10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM_{10} için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM_{10} solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM_{10} 'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM_{10} maruziyetine karşı hassastır. PM_{10} yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO'nın global arka plan konsantrasyonu 0,06 ve 0,17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

İnversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nın ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'ye maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.*

Çizelge A.4 - Yozgat ilinde 2017 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü-Sosyal Yardımlaşma Müdürlüğü -Tüm ilçeler dahil -2017)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
Kömür	İthal	300.000					
Kömür (SYV)	Yerli	27.526					

Çizelge A.5–Yozgat ilinde 2017 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı
(Sürmeligaz-2017)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	109.007.786	
Sanayi		

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Şekil A.1 - Yozgat ilinde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü-2017)

Çizelge A.6 - Yozgat ilinde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yeri ve Ölçülen Parametreler
(havaizleme.gov.tr- 2017)

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLLETİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Yozgat Merkez	39.58,18 K 34.48,50D	X					X

Yozgat İl Merkezinde bulunan Hava Kalitesi İzleme İstasyonunda, PM ve SO₂ ölçümleri yapılmaktadır. 2017 yılı İstasyon verileri 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı resmi gazete yayınlanarak yürürlüğe giren HKDYY(Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği) sınır değerler ve uyarı eşikleri ile kıyaslanarak değerlendirilmiştir.

HAVA KALİTESİ İZLEME İSTASYONU HAKKINDA GENEL BİLGİ:

İstasyonumuz 24.05.2006 tarihinde 39.58 18 K-34.48 20 D Koordinatında Yozgat İl Merkezi Taşköprü Mahallesi mevkiinde 24.05.2006 tarihinde kurularak İl Merkezinde Isınmadan kaynaklanan kirliliğin tespiti için PM ve SO₂ değerleri ölçümleri yapılmaktadır.

İstasyonumuzda bulunan cihazların her ay periyodik olarak bakımları yapılmaktadır. 2018 yılında istasyonumuzun yeri değiştirilmiştir.

HAVA KALİTESİ İZLEME İSTASYONU YAKIN CİVARI HAKKINDA BİLGİ:

Hava kalitesi İstasyonu İl Merkezinde; Çocuk Parkı bitişiğinde, etrafı binalarla çevrilidir. Şehrin yerleşim alanı değerlendirildiğinde en çukur bölgesinde, etrafındaki yollar kilitli parke döşeli, 200 mt uzaklığında Ankara-Yozgat-Sivas Karayolu geçmektedir. İstasyonun etrafında sanayi tesisleri bulunmamaktadır. 1500 mt uzağında Sanayi Sitesi bulunmakta ancak Oto tamir bakım işleri yapılmaktadır. İstasyonun Kuzey bölgesinde yüksek katlı binalar bulunmayıp diğer yönlerin 50 mt etrafı 6-10 kat binalar bulunmakta. 1000 mt Güneyinde Yozgat Çamlığı Milli Parkı bulunmaktadır.

İl Merkezi dahilinde büyük sanayi tesisleri bulunmamaktadır. Hava kirliliği kış aylarında hava sıcaklıklarının düşmesi sonucu ve hava sirkülasyonunun az olduğu dönemlerde oluşmaktadır.

İlimizin coğrafi yapısı vadi şeklinde olup Güney ve Kuzeyinde 1.500 rakımlı tepeler bulunmaktadır. İlimizin genellikle Rüzgar yönü Kuzey Batı'dır. Hava istasyonunun bulunduğu bölge şehrin en çukur bölgesinde kalmaktadır. Dolayısıyla özellikle kış aylarında Katı yakıt kullanımından dolayı zaman zaman gerek PM gerekse SO₂ değerlerinde artışlar olmaktadır. Bu artışlar genellikle sabah 06:00-09:00 saatleri ile Akşam 17:00-21:00 saatleri arasında olmaktadır. İlimiz Mahalli Çevre Kurulundan İş yerleri ve meskenlerde katı yakıt kullananların bacalarına filtre takma zorunluluğu getirilmiştir.

HAVA KALİTESİ İZLEME VERİLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİ:

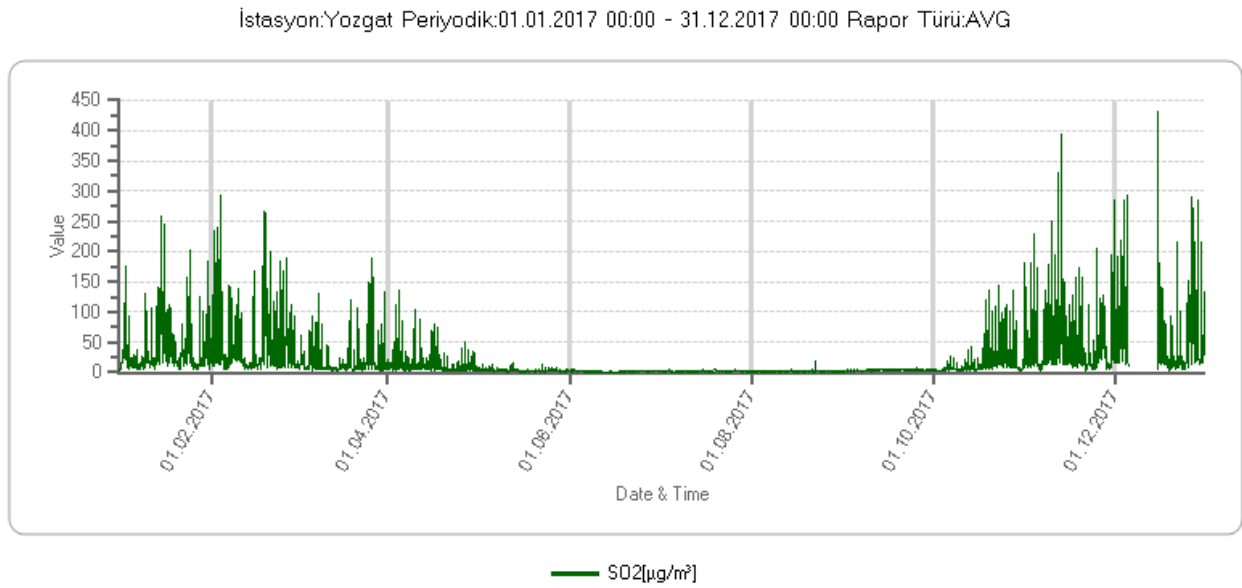
Hava Kalitesi İzleme İstasyonunda 2017 yılı PM ve SO₂ ölçümlerinin değerlendirmesi yapılmıştır.

İlimizde özellikle kış ayları veya havanın soğuması neticesinde SO₂ değerlerinde yükselmeler görülmektedir. Verilerdeki bu artışların çoğunlukla 18:00 ile 23:00 arası olduğu, Fosil yakıtların kullanımı ile birlikte havadaki SO₂ değerleri yükselmektedir. İlimizin coğrafi yapısı ve Hava Sirkülasyonu olmadığı zaman değerler yüksek çıkmaktadır.

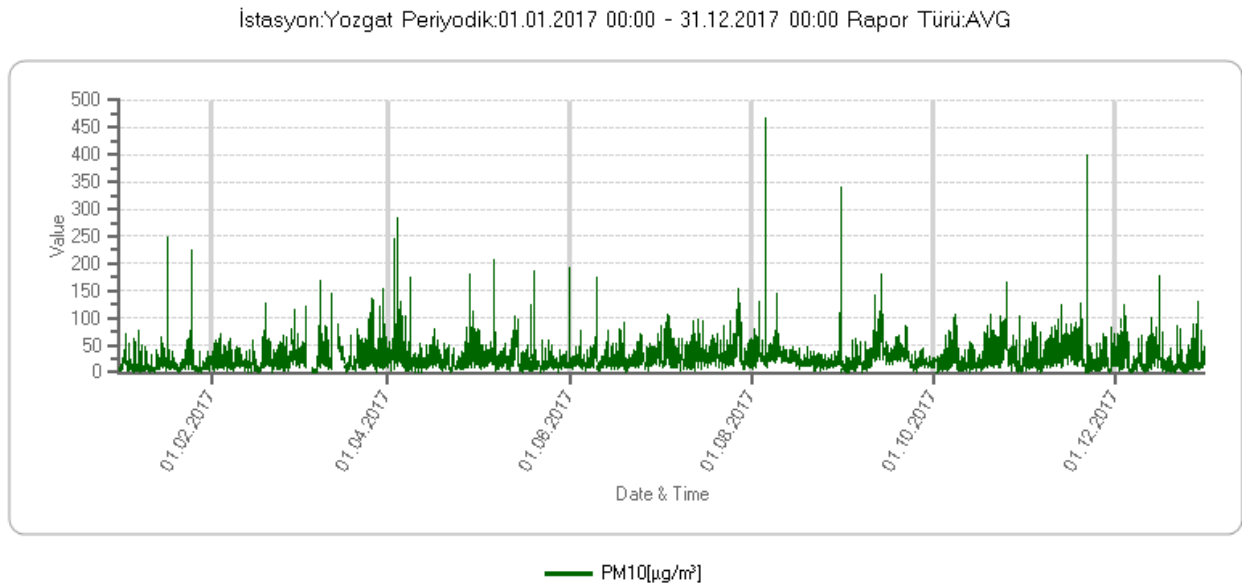
Grafik olarak değerlendirmede PM değerlerinin 24 saatlik bazda en yüksek değerler ile yıl geneli değerlendirme verileri kullanılarak 2017 yılı değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede Meteoroloji verileri kullanılarak sıcaklık-Kirlenme değerlendirmesi yapılmıştır. PM değerlerinin yükselmesi kış aylarında olmakta dolayısıyla kullanılan yakıttan dolayı havadaki partiküle madde miktarı artmaktadır.

İl Merkezinde en çok problem olan SO₂ değerlerinin yüksek olmasının sebebi tamamen ısınma kaynaklıdır. Yıllık bazda PM₁₀ değerlerinin yükselmesi belirtilen aylarda yol çalışmalarının olmasındandır. İklim olarak soğuk olan il merkezinde doğalgaz olması ile birlikte fosil yakıtta kullanılmaktadır. Hava sirkülasyonu olmadığı zaman vadi şeklinde yerleşim alanlarında ciddi kirlilik oluşmaktadır. 2015/51 sayılı MÇK (Mahalli Çevre Kurul Kararı) ile 2016 yılı içerisinde fosil yakıt kullanan işyerleri ve apartman dairelerinin bacalarına filtre taktırmaları zorunluluğu getirilmiştir. Yine aynı Kararla kalorifer yakma saatleri konusunda düzenlemeye gidilmiştir

A.4. Ölçüm İstasyonları

Şekil A.2 -Yozgat ilinde Merkez İstasyonu SO₂ Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği (2017)

Şekil A.3 - Yozgat ilinde Merkez İstasyonu PM10 Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği (2017)

Çizelge A.7 – Yozgat ilinde 2017 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları
(Kaynak: Ulusal Hava Kalite İzleme İstasyonu Web Sitesi, 2017)

YOZGAT	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	33		15											
Şubat	47		22											
Mart	19		29											
Nisan	13		27											
Mayıs	3		24											
Haziran	2		24											
Temmuz	2		35	1										
Ağustos	2		28											
Eylül	3		27											
Ekim	17		24											
Kasım	46		29											
Aralık	56		26											
ORTALAMA	20		26											

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

Çizelge A.8 - 2017 yılında Yozgat ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(İl Emniyet Müdürlüğü ve Araç Muayene İstasyonu 2017)

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM
18.088	1.116	1.688	10.135	28.027	21.117	11.842	2.409	1.652	37.020

A.6. Gürültü

Gürültü, insan ve çevre sağlığını olumsuz olarak etkileyen en yaygın çevre kirliliği türlerindendir. Taş ocağı, havayolları, inşaat ve madencilik endüstrisinde patlayıcı maddelerin kullanılması, atmosferde şok dalgalar oluşturmakta ve çok yüksek gürültü düzeyine sebep olmaktadır. Bu şok patlamalar hem yerkabuğunda hem de atmosferde sarsıntılara neden olmaktadır. Bu şok dalgaların yayılması sonucunda yerkabuğunun sarsıldığı ve yeraltındaki maden ocaklarının çökebildiği, hatta yakın çevrede bulunan hassas binaların hasar gördüğü, camlarının kırıldığı yapılmış olan çalışmalarda belirtilmektedir. Çalışanların iş verimliliğini düşürmesi, dikkatlerini dağıtması ve iş kazalarına neden olması açısından gürültü, yöneticileri ve işverenleri yakından ilgilendirmekte, sosyal çevreyi olumsuz etkilemektedir. Gürültü, Dünya Sağlık Teşkilatının “kişinin fiziksel, zihinsel ve sosyal yönden tam bir iyilik durumu” şeklinde tanımladığı insan sağlığı için bir risk olması yanı sıra, insan hareketlerini engellemesi, ciddi bir stres ve rahatsızlık oluşturması sebepleriyle, kısaca “istenmeyen ve sakıncalı ses” olarak tanımlanmaktadır.

Gürültünün iş veriminin azalması ve işitilen seslerin anlaşılabilmesi gibi görülen etkileridir. Konuşmanın algılanabilmesi ve anlaşılabilmesi türünden fonksiyonların engellenmesi, büyük ölçüde arka plan gürültüsünün düzeyi ile ilgilidir. Gürültünün iş verimliliği, ve üretkenlik ile ilgili etkileri konusunda yapılan çalışmalar karmaşık işlerin yapıldığı ortamların sessiz, basit işlerin yapıldığı ortamların ise biraz gürültülü olması gerektiği gösterilmiştir. Özetle, ortamda belli bir iş ya da fonksiyon için belirlenen arka plan gürültüsünün fazla olması durumunda iş verimliliği düşmektedir.

İlimizde gürültü konusunda çalışmalar yapılmaktadır. Eğlence yerlerinden gürültü ölçüm raporu istenerek belediye ile birlikte iş birliği içinde canlı müzik izin belgesinin alınması sağlanmaktadır. İnşaat ve şantiye kaynaklı gürültülerde ÇED raporlarında titreşim, vibrasyon ayrıca gürültü ölçümleri istenerek yönetmeliklerde belirtilen sınır değerlere uyulması, gerekli önlemlerin alınması sağlanmaktadır. Gürültü ile ilgili şikayetlerde bakanlığımızca yetkili firmalara ölçümler yaptırılarak, aykırı durumlarda idari yaptırım uygulanmaktadır.

Şekil A.4 – Yozgat ilinde 2017 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı (YÇŞİM 2018)

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı kapsamında; Belediyeler, İl Özel İdaresi, STK'lar, Kamu Kurumları ile iş birliği yapılmıştır. Bu kapsamda kent ormanlarının ve diğer yeşil alanların korunması ve geliştirilmesi, belediyelerce yapılacak ıslah çalışmalarında ekolojik dengeye dikkat edilmesi, Katı atık toplama, düzenli depolamanın yönetmeliklere uygun yapılması, enerji değeri olan atıkların değerlendirilmesi, atık azaltımı, kentsel karayolu, denizyolu, demiryolu yatırımlarının işletmeye alınması, Toplu taşımaya teşvik edici unsurların ve yaya yolu, bisiklet yolunun faaliyete geçirilmesi, yük araçlarının belli saatlerde trafiğe çıkması, araçların düşük karbon emisyonuna sahip araçlardan olması, su kaçaklarının önlenmesi vb. önlemler planlanmaktadır.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

Her ilde olduğu gibi İlimizde de hava kirliliği, su kirliliği ve gürültü kirliliği problemleri yaşanmaktadır. Müdürlüğümüz tarafından alınan bir takım önlemlerle bu kirlilikler nispeten azalmıştır.

Kaynaklar:

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Verileri, 2018

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Çizelge B.9 – Yozgat İlinin Akarsuları
(Kaynak, 2018)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (hm ³ /yıl)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
DELİCE IRMAĞI	576 ha		450		
ÇEKEREK IRMAĞI	350 ha		430		

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

İlde doğal göl bulunmamaktadır. İlde toplam 5 adet baraj bulunmaktadır. Ancak Uzunlu barajında devam eden bakım onarım, Musabeyli Cemil Çiçek barajında da sulamaya başlanmaması nedeniyle işletmede şu anda 2 adet barajımız bulunmaktadır. Toplam baraj rezervuar yüzeyi 3.047 ha dır. Uzunlu Barajı Sulama+Taşkın, Musabeyli Barajı İçme+Sulama, diğerleri sulama amaçlıdır. Ayrıca Gelingüllü B. 150.000 ve Yahyasaray Barajında 60.000 olmak üzere toplamda 210.000 adet Pullu Sazan balık çeşidi bulunmaktadır. İlde bulunan DSİ ye ait şu an işletmede 4 adet sulama göleti bulunmaktadır. İnşa halinde bulunan Yozgat Merkez Büyükmahal Göleti ve Sorgun Gülşehri-Hoşumlu Göleti (Su tutulmaya başlandı) sulama amaçlıdır. Boğazlıyan ilçesinin 4,5 km. batısında bulunan Cavlak Kaplıcası'nın kaynak yerinde yöre halkının "Cavlak Gölü" dediği küçük bir göl mevcuttur. 70 m genişlik ve 120 m uzunluktaki gölün su sıcaklığı 35 °C – 40,5 °C arasında değişmektedir. Debisi 321 lt/sn'dir.

İlde bulunan doğal göllerden, göletlerden ve rezervuarlar;

1-Doğal göl yüzeyleri	:	-----
2-Baraj rezervuarı yüzeyleri	:	3 047 ha
Uzunlu barajı	:	275 ha
Yahyasaray barajı	:	158 ha
Gelingüllü barajı	:	2 355 ha
Musabeyli Cemil Çiçek barajı	:	259 ha
3-Gölet rezervuarı yüzeyleri	:	981 ha
DSİ göletleri	:	437 ha
Fehimli göleti	:	192 ha
Kanlıdere göleti	:	12 ha
Kırazlıdere göleti	:	6 ha
Kuzayca göleti	:	177 ha
Şefaattli Gülistan göleti	:	50 ha

Çizelge B.10 - Yozgat ilinde Mevcut Sulama Göletleri
(Kaynak, yıl)

1- İŞLETMEYE AÇILAN BÜYÜK SU İŞLERİ PROJELERİ

S.NO	TESİSİN ADI	FAYDA (ha) (brüt)	İŞLETMEYE AÇILDIĞI YIL
1	Yahyasaray Barajı ve Sulaması	4.062	1992
2	Uzunlu Barajı ve Sulaması	7.683	1995
3	Gelingüllü Barajı Paşaköy Grubu Sulaması	4.332	1996
4	Gelingüllü Barajı Yerköy Grubu Y.Mah Sul	5.807	2011
5	Gelingüllü Barajı Yerköy Grb. Aşağısekili Sul.	3.455	2012
6	Gelingüllü Barajı Pompaj Sulaması	3.400	2010
	İL TOPLAMI	28.739	

2-İŞLETMEYE AÇILAN GÖLET VE YERÜSTÜ SULAMALARI

S.NO	TESİSİN ADI	FAYDA (ha) (brüt)	İŞLETMEYE AÇILDIĞI YIL
1	Gülistan Göleti ve Sulaması	336	2008
2	Fehimli Göleti	1.430	1986
3	Kanlıdere Göleti	130	1982
4	Bektaşlı Sulaması	1.064	1967
5	Delice Sulaması	47	1961
6	Sarıkent Sulaması	279	1954
7	Kuzayca Göleti	1.008	2000
	İL TOPLAMI	4.294	

B.1.2. Yeraltı Suları

Sulamaya tahsis edilmiş olan 3,68 hm³'lük su sayesinde açılmış olan 3 adet Toprak Su Kooperatifi vasıtasıyla net olarak 490 ha'lık bir alan sulanmaktadır. Emniyetle kullanılabilecek haldeki suyun 30,51 hm³'ü tahsis edilirken geri kalan 61,49 hm³'lük yeraltı suyu potansiyeli tahsis edilmemiştir. Yozgat bölgesinde, Sarıkaya, Boğazlıyan Bahariye, Sorgun, Yerköy, Saraykent, Akdağmadeni Karadikmen sıcak su kaynakları bulunmaktadır. Yöredeki sıcak sular kaplıca ve ısınma amaçlı kullanılmaktadır.

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

Çizelge B.11 - İşletmeye Açılan Yeraltı Suyu Sulamaları

SIRA NO	İLİ	İLÇESİ	KOOPERATİF ADI / SULAMA ADI	FİZİBİLİTE RAPORU SULAMA ALANI (ha)	2013 ÇALIŞAN KUYU ADEDİ	İŞLETMEYE AÇILDIĞI YIL
KOOPERATİF SULAMALARI						
1	YOZGAT	SORGUN	DOĞANLI SULAMA KOOPERATİFİ	70	3	1984
2	YOZGAT	SARIKAYA	YUKARI SARIKAYA SULAMA KOOPERATİFİ	79	2	2010
3	YOZGAT	BOĞAZLIYAN	DEREÇEPNİ KOYU TOPRAK VE SU KOOPERATİFİ	166	2	2010
TOPLAM				315	7	

Çizelge B.12 - Yas Kaynakları Kullanım Durumu

İLİN ADI	HESAPLANAN REZERV (hm ³ /yıl)	TAHSİS EDİLEN REZERV		KALAN REZERV (hm ³ /yıl)
		İÇME SUYU (belediye+kullanma+sanayi) (hm ³ /yıl)	SULAMA SUYU (koop.+özel+hayvancılık) (hm ³ /yıl)	
YOZGAT	360.82	53.19	16.57	291.06

Çizelge B.13 - Yeraltı Suyu Sulamaları

İLİ	FİİLEN SULAMA YAPAN KOOPERATİFLER	FİZİBİLİTE RAPORU SULAMA ALANI (ha)
YOZGAT	3 adet Toprak ve Su Kooperatifi Sulaması	315

Çizelge B.14 - Yeraltı Suyu Kullanım Durumu

İLİN ADI	REZERV (hm ³ /yıl)	TAHSİS DURUMU (hm ³ /yıl)						TOPLAM TAHSİS hm ³ /yıl
		İÇME, KULLANMA VE SANAYİ			SULAMA			
		BELEDİYE	KULLANMA	SANAYİ	KOOP.	ÖZEL	HAYVANCILIK	
YOZGAT	360.82	49.43	3.08	0.68	2.83	13.74	0.00	69.76

Çizelge 15 - Yeraltı Suyu Potansiyeli

İLİN ADI	REZERV (hm³/yıl)	YAS SULAMA ÜNİTELERİ (Toprak ve Su Koop.)						KALAN REZERV (hm³/yıl)
		SULAMA ALANI (ha)		KUYU SAYISI (ad)			TAHSİS MİKTARI (hm³/yıl)	
		Planlanan	Gerçekleşen	Planlanan	GERÇEKLEŞEN			
					Açılan	Çalışan		
YOZGAT	360.82	525	385	12	15	7	2.83	291.06

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Bölgenin jeolojik şartlarına bağlı olarak yeraltı suyu miktarı ve kalitesine değişiklik göstermektedir. Yoğun sulamanın yapıldığı Boğazlıyan alt havzasında ortalama su seviyesi kurak dönemde 90,00 metre civarında ıslak dönemde 60,00 metre olarak görülmektedir. Bu bölge dışında ova özelliği gösteren başka alan bulunmamakta olup yeraltı suyu seviyesi lokal olarak 10 metre ile 120 metre arasında değişiklik göstermektedir

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Çizelge B.16 - Yozgat ilinde 2017 Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları
(Kaynak, yıl)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)

Bu konuda güncel bilgiye ulaşılamamıştır

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu**B.3.1. Noktasal kaynaklar****B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar**

İl genelinde endüstride kullanılan su kaynağından alıcı ortama deşarj bulunmamaktadır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Alıcı ortama (Baltaözü deresi) deşarj edilen su miktarı 216.000 m³/yıl, deşarj koordinatları; y:28348,35 x:27334,26 dır.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Orta Anadolu bölgesi Anadolu'nun orta kısmında yer alır ve Kızılırmak bu bölgeyi yay çizerek geçer. Fazla yükseltileri bulunmayan bölgenin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Sanayi az gelişmiştir. Tarım alanlarında kuru şartlarda yapılan tarım üretimi egemendir. Tarımsal üretimin çoğunu tahıl oluşturmakta buda orta büyüklükteki işletmelerde yapılmaktadır. Çalışan nüfusun büyük çoğunluğu tarım kesimindedir. İlimizde üretimi yapılan buğdaygiller; buğday, arpa, çavdar ve yulaftır. Bu ürünlerin üretimi büyük çoğunlukla kuru şartlarda yapılmaktadır. Üretim genelde geleneksel metotlar kullanılmaktadır. Son yıllarda Yozgat Çevre ve Şehircilik Müdürlüğümüzün eğitim ve yayım faaliyetleri ile daha modern tarıma geçilmeye başlanmıştır. Üretilen ürünlerin büyük çoğunluğu çiftçilerimizce Toprak Mahsulleri Ofisine, bir kısmı ise tüccarlar ile yem fabrikalarına satılmakta veya kendi ihtiyaçları ile hayvancılık için kullanılabilir. İlimizde baklagiller olarak nohut, mercimek ve kuru fasulye üretimi yapılmaktadır. Nohut ve mercimek üretimi kuru şartlarda yapılmakta olup kuru fasulye üretimi sululu şartlarda yapılmaktadır. Üretim geleneksel metodlarla yapılmaktadır. Üretilen ürünler iç piyasada değerlendirilmekte olup çiftçilerce tüccarlara satılmaktadır. Ancak son yıllarda özellikle nohut ve mercimek fiyatlarındaki düşüş nedeniyle İlimizde baklagillerin üretimde önemli bir düşüş olmuştur. Yozgat'ta meyve üretimi genelde öz tüketime yönelik olarak yapılmakta olup yapılan üretimde ilin ihtiyacını karşılayamamakta ilin meyve ihtiyacı diğer illerden karşılanmaktadır. İlde genel olarak; elma, ceviz, üzüm, ayva, erik, kiraz ve vişne üretimi yapılmaktadır.

İl genelinde İnsektisit, Herbisit, Fungusit, Rodentesit, Fumiant, BGD, vb pestisitler kullanılmaktadır.

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

Planlaması ve kesin projesi tamamlanan: 8,35 hm³/yıl

2015 yılı yatırım programında olan: 17,50 hm³/yıl

İşletmede olan : -----

İL İÇME SUYU TOPLAMI : -----

İL TOPLAMI: 25,85 hm³/yıl

1-Yozgat İçmesuyu: Yozgat, Yozgat İli, Yozgat Organize Sanayi Bölgesi ve Yerköy İlçesinin 2050 yılına kadar ihtiyacı olan 17,5 hm³/yıl içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyacı 2013 yılında tamamlanacak olan Musabeyli Cemil ÇİÇEK Barajından karşılanacaktır. Bununla ilgili işlerin tümünün inşaat ihalesi yapılmış durumdadır. (Yozgat iline 13,55 hm³/yıl, Yerköy ilçesine 3,44 hm³/yıl ve Kırşehir ili Çiçekdağı ilçesine 0,51 hm³/yıl olmak üzere toplam 17,5 hm³/yıl su verilecektir.)

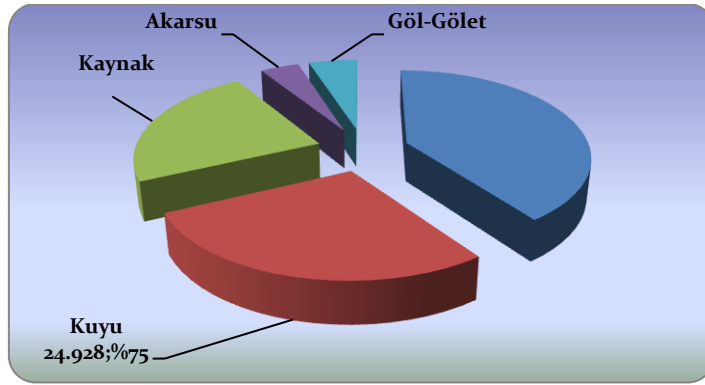
2-Yozgat Sorgun İlçesi İçmesuyu: Yozgat Sorgun İlçesinin 2060 yılına kadar olan içme suyu ihtiyacı 8.35 hm³/yıl olarak (nüfus tahmini de 101.417 kişi) hesaplanmıştır. Bunun 2,65 hm³/yıl' ı Yenice Barajından, 5,70 hm³/yıl' ı ise YAS kaynaklarından karşılanacaktır. Projenin planlama raporu tamamlanmıştır.

1-Yozgat Kenti İçme Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Projesi: Yozgat ili, Yerköy ilçesi ve Yozgat OSB'nin içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile Musabeyli Barajı inşaatına başlanmıştır. Barajda depolanacak 48,6 hm³ su ile 1.850 ha arazinin sulanması sağlanacak ayrıca yukarıda belirtilen yerlerin 2050 yılına kadar içme kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçları karşılanacaktır. (17,5 hm³/yıl)

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İlde kentsel su temini için çekilen yüzeysel su kaynağı Kirazlı içme suyu göletidir. Belediyemiz tarafından 1985 yılında devreye alınarak işletilen 3.000 m³/gün kapasiteli içme suyu arıtma tesisi mevcuttur. Tesisten çıkan suyun tamamı şebekeye verilerek evsel amaçlı kullanılmaktadır.

TUİK verilerine göre çekilen yüzeysel su miktarı toplamda 2.648 m³/yıl olarak verilmiştir.

Şekil B.5 - Yozgat ilinde 2014 Yılı Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı (Yozgat Belediyesi)

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Nüfusun ihtiyacı olan suyun %90 ı Çorum ili Alaca sınırında bulunan Çatalkaya Dere havzasındaki 10 adet kuyudan (1999 yılından beri) ve Yozgat ili sorgun İlçesi karayoluna paralel Eğriöz deresi havzasındaki 14 adet kuyudan (1983 yılından beri) toplam 24 kuyudan temin edilmektedir. Kuyulardan toplanan su 40 km uzaklıktan terfi edilerek şehre getirilmekte ve klorlama işlemi yapılarak su şebekeye verilmektedir.

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

İlde kentsel su temini için çekilen yüzeysel su kaynağı Kirazlı içme suyu göletidir. Belediyemiz tarafından 1985 yılında devreye alınarak işletilen 3.000 m³/gün kapasiteli içme suyu arıtma tesisi mevcuttur. Tesisten çıkan suyun tamamı şebekeye verilerek evsel amaçlı kullanılmaktadır. Nüfusun ihtiyacı olan suyun %10 u bu göletten karşılanmaktadır.

B.4.2. Sulama

DSİ 12. Bölge tarafından gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda etüt edilen arazi 133.359 ha olup 119.826 ha arazi sulamaya elverişlidir. Ekonomik olarak sulanabilen arazi 85.397 ha dır.

2013 yılında Yozgat ili Sulama Alanı 29.345 ha iken bu alanın sadece 6.108 ha sulanmıştır.

Sulama oranı %21 dir.

Sulama oranlarının düşük olması;

1-Planlama nedenlerinden kaynaklanan

2-Proje çalışmalarından kaynaklanan

3-İnşaat aşamasında kaynaklanan

4-İşletmeden kaynaklanan

5-Tarla içi hizmetlerinin yetersizliğinden

6-Su yönetiminin tek elden yapılamaması

7-Tarım teşkilatının çalışmalarından

8-Hukuki sorunlardan

9-Kuraklık, ilkbahar yağışlarının yeterli görülmesi, orman ve mera gibi daimi alanların olması, tarım dışı alanların artması gibi nedenlere bağlıdır.

Sulama yapılan alanlarda kullanılan sulama, genellikle, salma sulama yöntemidir

B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Sulamalarda dekara 10.000 m³ su verilmektedir.

B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

DSİ' ce yapılarak işletmeye ait olan sulama tesisleri SULAMA BİRLİKLERİ veya tüzel kişiliklere devredilmektedir. Bununla ilgili detaylı tablo yukarıda verilmiştir. Sulama tesislerinde sulamadan dönen sular tesiste bulunan tahliye kanalları vasıtası ile toplanarak ana tahliye kanallarına verilmektedir. Basınçlı sulama sistemlerinde ortalama olarak hektara 7.500-8.500 metreküp arası sulama suyu verilmektedir. Sulama işlerini tesisi devralan kuruluşlar yapmaktadır.

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

Yozgat Kenti İçme Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Projesi: Yozgat ili, Yerköy ilçesi ve Yozgat OSB'nin içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile Musabeyli Barajı inşaatına başlanmıştır. Barajda depolanacak 48,6 hm³ su ile 1.850 ha arazinin sulanması sağlanacak ayrıca yukarıda belirtilen yerlerin 2050 yılına kadar içme kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçları karşılanacaktır. (17,5 hm³/ yıl)

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Bu konuda bilgi edinilememiştir.

B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

Bu konuda bilgi edinilememiştir.

B.5. Çevresel Altyapı

B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

79.240 kişi merkez nüfusa sahip ilimizin %97 si Yozgat belediyesine ait kentsel kanalizasyon sisteminden faydalanmaktadır. Ayrıca kanalizasyon sistemi ile toplanan atık suyun tamamı (ortalama 18.000 m³/gün) Yozgat belediyesi atık su biyolojik arıtma tesisinde arıtılarak Baltaözü Deresine deşarj edilmektedir. 28 Yozgat Belediyesi Atık su Biyolojik arıtma tesisi 2006 yılında devreye alınmış olup, tesisin kapasitesi 24.000 m³/gün dür. Yaklaşık olarak hizmet verdiği nüfus; 76.863 kişidir. Deşarj edilen su miktarı; 0,210 m³/sn dir.

Tesiste oluşan arıtma çamuru miktarı 1,2 ton/gündür. Oluşan arıtma çamuru Yozgat Belediyesi Katı atık düzenli depolama alanına dökülerek bertaraf edilmektedir

Çizelge B.17 – Yozgat ilinde 2017 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu
(Kaynak, yıl)

Yerleşim Yerinin Adı		Belediye Atıksu Arıtma Tesisleri Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisleri Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı(ton/gün)
		Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	YOZGAT	VAR	-	-		X		24.000	0,210	y:28348,35 x:27334,26	yok	76.250	1,2
İlçeler	AKDAĞMADENİ		PLAN										
	AYDINCIK	X			X			450					
	BOĞAZLIYAN		PLAN										
	KADIŞEHİRİ		İNŞ.			X		600					
	ÇAYIRALAN		PLAN										
	SORGUN		PLAN			X		4400					
	YERKÖY	x				x							
	ÇANDIR		İNŞ.										
	YENİFAKILI			X									
	SARIKAYA			X									
	SARAYKENT		KESİN KABULDE			X							
	ŞEFELİ	X				X		1000					
	ÇEKEREK		PLAN										

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

İlimizde OSB'lerin hem çalışmakta olan hem de inşaat ya da proje aşamasında olan atıksu arıtma tesisi bulunmamaktadır.

B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

Yozgat İlinin gelişmesi ve nüfus artışı sebebi ile mevcut olan çevre sorunları hızla artmaktadır. Başlıca çevre sorunlarından biri olan katı atık sorunu acilen çözülmesi gereken konulardan birini teşkil etmektedir. İl Merkezinde katı atıkları toplama ve taşıma hizmeti Yozgat Belediyesi tarafından yapılmaktadır. Katı atıklar ilimizde 2007 yılında hizmete giren Yozgat Belediyeler Birliğine ait düzenli depolama alanında bertaraf edilmektedir. İlimizde katı atıklar belediyeler tarafından çöp bidonları ile toplanmakta, kamyonlarla taşınıp Düzenli Depolama Tesisine gönderilmektedir. Ancak bazı belediyeler hala vahşi depolamaya devam etmektedirler.

Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin faaliyete geçmesiyle atıkların çevreye olan etkileri asgariye düşmüştür. Atıklar düzenli bertaraf edilmedikleri takdirde gerek havayı gerek yer altı sularını gerekse de toprağı önemli ölçüde kirletmektedirler. Özellikle atıkların yakılması çevre açısından büyük tehlike oluşturmaktadır. Ayrıca sızıntı suları da yer altı sularını kirletmekte ve insan sağlığını tehdit etmektedir. İlimiz düzenli depolama tesisinde sızıntı suları içinde 1 adet arıtma tesisi bulunmaktadır. Yozgat Belediyeler Birliğinin 30'a yakın üyesi bulunmakta ve üyeleri de artmaktadır. Planlanan aktarma istasyonlarının faaliyete geçmesi ile katı atık konusunda önemli bir tehdit bertaraf edilmiş olacaktır.

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Atık su geri kazanım yöntemleri, tarımda sulama maksatlı, yeşil alanların sulamasında, endüstriyel geri kazanım, yeraltına enjeksiyon, dinlenme maksatlı kullanılan bölgelerde (göller vb) geri kazanım, direkt olmayan (yangın suyu, tuvaletlerde vb) geri kazanım ve direkt (içme suyu olarak) geri kazanım ile ilgili bilgi edinilememiştir.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar

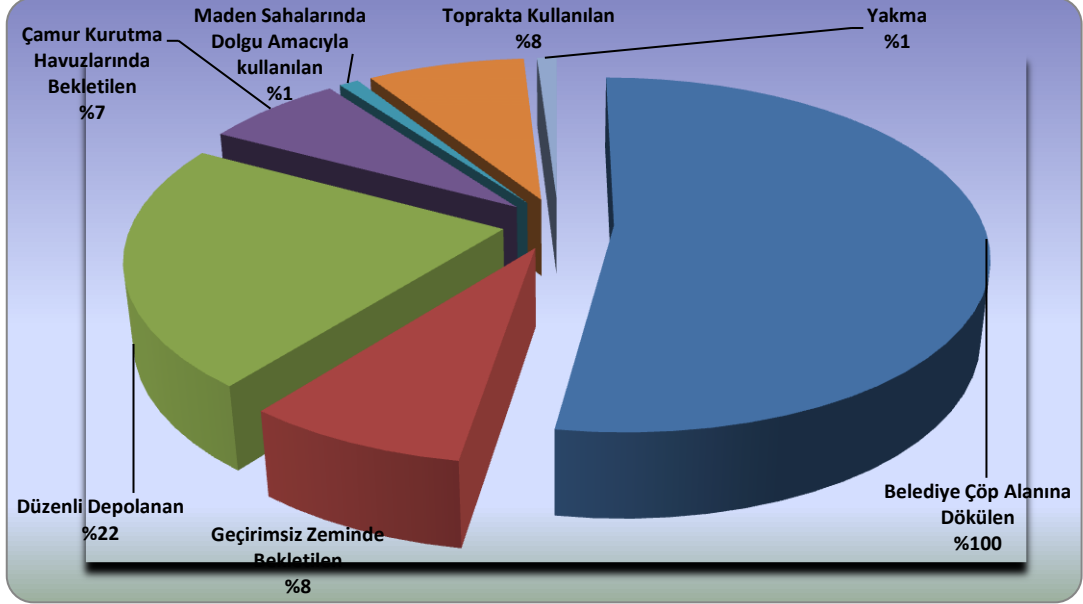
Bu konuda herhangi bir çalışmamız bulunmamaktadır.

Çizelge B.18 - Yozgat ilinde 2017 Yılı İçin Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler
(Kaynak, yıl)

	Var	Yok	Varsa Ne/Neler Olduğunu Belirtiniz
Potansiyel kirleticiler faaliyetler var mı?		X	

B.6.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamuru susuzlaştırılarak Katı atık düzenli depolama sahasına götürülmektedir.

Şekil B.6 - Yozgat ilinde 2017 Yılında Belediyelerden Kaynaklanan Arıtma Çamurunun Yönetimi

B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.19 – Yozgat ilinde 2017 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları
(Kaynak, yıl)

Bitki Besin Maddesi (N, P, K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot		
Fosfor		
Potas		
TOPLAM		

Çizelge B.20 - Yozgat ilinde 2017 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb)
(Kaynak, yıl)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler Herbisitler Fungisitler Rodentisitler Nematositler Akarisitler Kışlık ve Yazlık Yağlar			
TOPLAM			

Çizelge B.21- Yozgat ilinde 2017 Yılında Topraktaki Pestisit vb Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları
(Kaynak, yıl)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

Konuyla ilgili bilgi bulunamamıştır.

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

Akarsu kirliliği, özellikle Delice ve Çekerek ırmakları kıyılarında bulunan yerleşim yerlerinin katı atıkları ve lağım akıntılarını nehre bırakmaları sonucu oluşmaktadır. Bunun yanı sıra çay ve derelerin taşıdığı atıklar yoluyla Kızılırmak ve Yeşilirmak nehirleri kirlenmektedir. Su kirliliğinin önlenmesi için yerleşim yerlerinin atık su arıtma tesisleri peyderpey inşa edilmektedir.

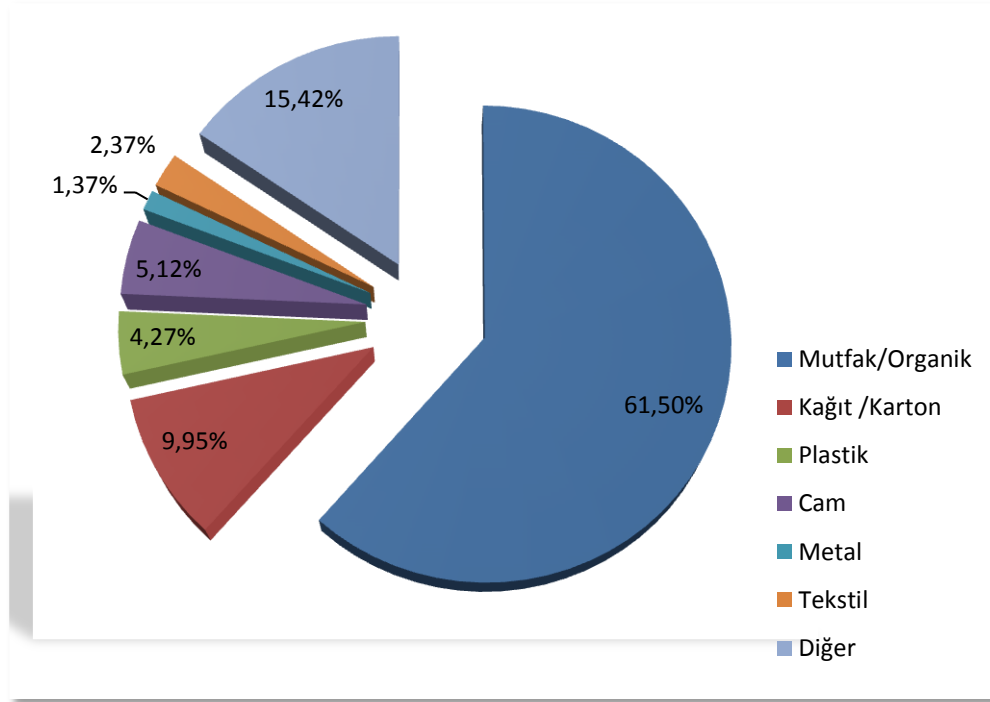
İlimizde toprak kirliliğine neden olan en önemli kaynaklar evsel ve endüstriyel atıkların arıtılmadan alıcı ortama verilmesi ve / veya tarımsal sulamada kullanılması, pestisitler, aşırı gübre kullanımı ve mevzuata uygun olmadan bertaraf edilen katı atıklardır.

Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin faaliyete geçmesiyle atıkların çevreye olan etkileri asgariye düşmüştür. Yozgat Belediyeler Birliğinin 30'a yakın üyesi bulunmakta ve üyeleri de artmaktadır. Planlanan aktarma istasyonlarının faaliyete geçmesi ile katı atık konusunda önemli bir tehdit bertaraf edilmiş olacaktır.

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

İl Merkezinde katı atıkları toplama ve taşıma hizmeti Yozgat Belediyesi tarafından yapılmaktadır. İlimizde 100ton/gün katı atık oluşmakla beraber bu Katı atıklar ilimizde 2007 yılında hizmete giren Yozgat Belediyeler Birliğine ait Salmanfakılı köyünde bulunan düzenli depolama alanında bertaraf edilmektedir. Yozgat İlindeki katı atıkların bir miktarı 200 lt' lik bidonlarda, bir miktarı da 1.500 lt' lik standart biriktirme kaplarında toplanmaktadır. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin faaliyete geçmesiyle atıkların çevreye olan etkileri asgariye düşmüştür. Atıklar düzenli bertaraf edilmedikleri takdirde gerek havayı gerek yer altı sularını gerekse de toprağı önemli ölçüde kirletmektedirler. Lotlarda oluşan sızıntı suları ise dengeleme havuzunda toplandıktan sonra tesiste bulunan Sızıntı suyu arıtma tesisinde arıtılarak yönetmelikte belirtilen deşarj standartlarına uygun olarak deşarj edilmektedir. Depo alanında bulunan gözlem kuyularından ise belirli aralıklar numuneler alınıp yeraltı sularına karışım olup olmadığı kontrol edilmektedir. Planlanan aktarma istasyonlarının faaliyete geçmesi ile katı atık konusunda önemli bir tehdit bertaraf edilmiş olacaktır. İlimizde katı atıkların geri kazanımı ise yapılmamaktadır. Belediyemiz tarafından yapılan atık karakterizasyon çalışması sonucu Şekil C.7'deki grafikte gösterilmektedir.

Şekil C.7 -Yozgat ilinde katı atık kompozisyonu
(Belediye, 2017)

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

Çizelge C.22 - Yozgat ilinde 2017 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Yerel Yönetimlerce (Büyükşehir Belediyesi/ Belediye/ Birliklerce Yönetilen Belediye Atığı Miktarı ve Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri (TUIK, 2017)

Büyükşehir/il/ilçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi			
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon)	Yakma	Düzensiz Depolama
Yozgat		404.714	404.714	346	346	1,14	1,14	5	B	1			12
İl Geneli													

*Belediye(B), Özel Sektör(OS), Belediye Şirketi(BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

İlimizde Belediye mücavir alan sınırları içinde Mutafoğlu Mahallesi II.Mıntıka 30 ada 1 nolu parselde Yozgat Belediyesi tarafından “Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıkları depolama sahası olarak belirlenmiş bir alan bulunmaktadır.

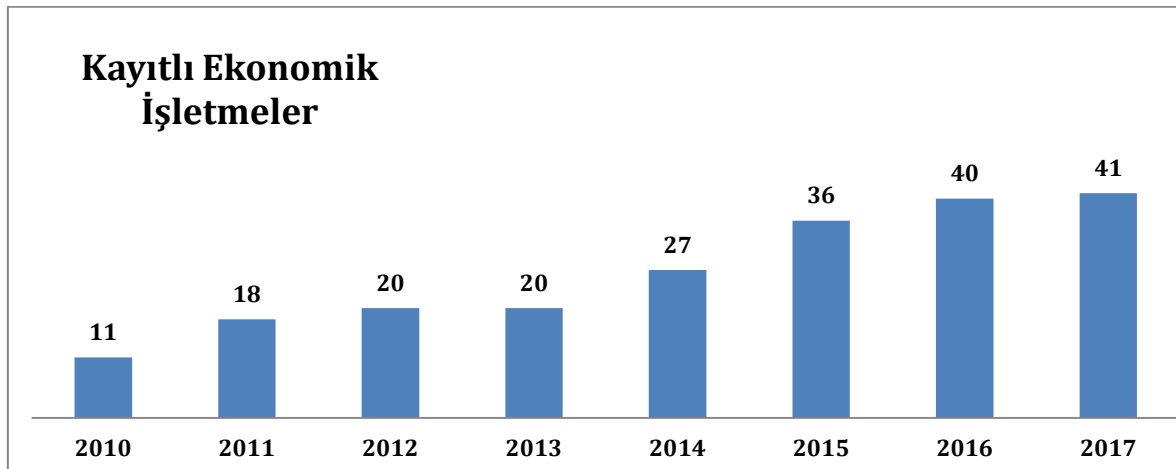
C.3. Ambalaj Atıkları

İl sınırları içinde faaliyette bulunan ambalaj üreticilerinin, piyasaya sürenlerin, tedarikçilerin Yıllık bildirim ve belgelendirmeleri müdürlüğümüzce değerlendirilmekte ve ambalaj atıkları veri sisteminden onayları yapılmaktadır. İlimizde Ambalaj toplama ayırma tesisinin bulunduğu bu kapsamda atıklarının ayrı olarak toplanması ve geri kazanımı/geri dönüşümü sağlanmamaktadır.

İlimizde 9 ambalaj üreticisi firma, 41 piyasaya süren firma, 1 tedarikçi firma, 2 Toplama Ayırma Tesisi 4 adet Geri Kazanım Tesisi bulunmaktadır. Onaylı Ambalaj Atık Yönetim Planı bulunmamaktadır.

Çizelge C.23 - Yozgat ilinde 2017 Yılı Ambalaj ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları (Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

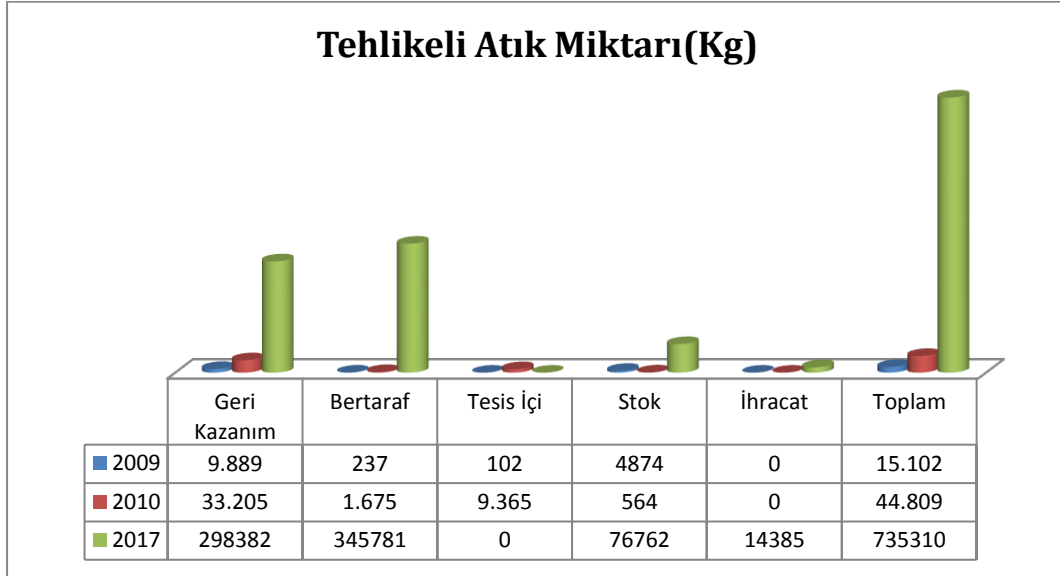
Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	87.179.231	362.956	54	195.996395.660		
Metal	-	-	54			
Kompozit	-	-				
Kağıt Karton	5.178.270	1.326.969	54	716.563		
Cam	-	-	54			
Ahşap		36.605	9	3.294		
Toplam						

Şekil C.8 - Yozgat ilinde 2017 Yılı Kayıtlı Ekonomik İşletmeler (Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

C.4. Tehlikeli Atıklar

İlimizde tehlikeli atıklar üretildikleri yerde geçici olarak depolandıktan sonra lisanslı atık taşıma araçları ile lisanslı bertaraf tesislerine gönderilmektedir. Tehlikeli atıkların bertarafına ilişkin lisans almış tesis bulunmamaktadır.

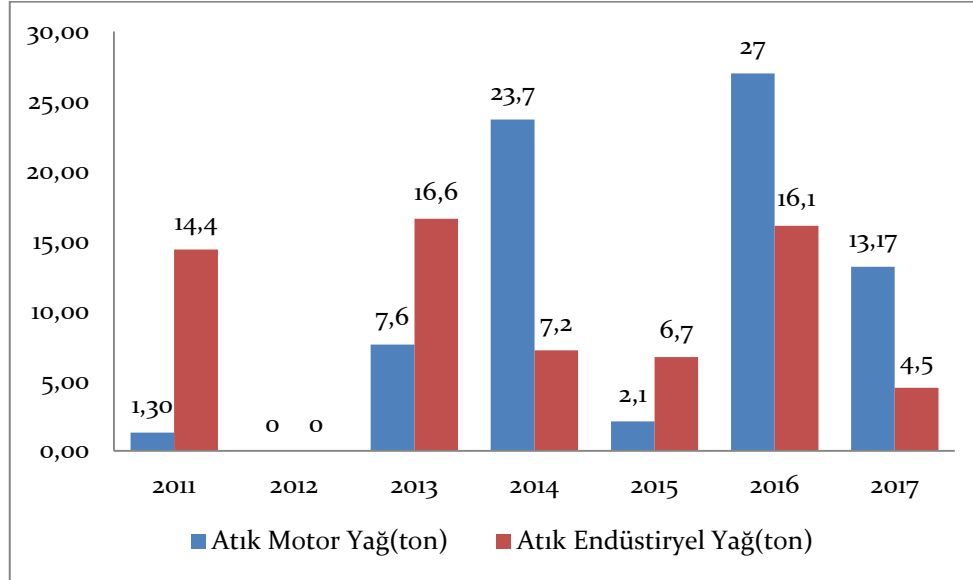
Şekil C.9 – Atık Yönetim Uygulaması Verilerine Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi (Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

Çizelge C.24 - Yozgat ilinde atık işleme ve miktarı (Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ KODU (R/D)	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	37.175
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	30.820
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	24.486
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	128.201
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama	75.434
D5	Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücresel depolama ve benzeri)	6
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	341.672

C.5. Atık Madeni Yağlar

Atık Yağların Kontrolü Yönetmelik” çerçevesinde ilde toplanan atık madeni yağlar geçici olarak depolandıktan sonra il dışında bulunan lisanslı firmalara verilmektedir.

Şekil C.10 – Yozgat ilinde Atık Madeni Yağ Toplama Miktarları
(Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*
Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13 01 13*, 13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*, 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07*

Çizelge C.25 – Yozgat ilinde 2017 Yılı için Atık Madeni Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları
(Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

Geri kazanım* (ton)	Nihai bertaraf (ton)	İhracat (ton)	Stok (ton)	Atık Minimizasyonu (Tesis içi) (ton)
5,8		11,87	1,62	

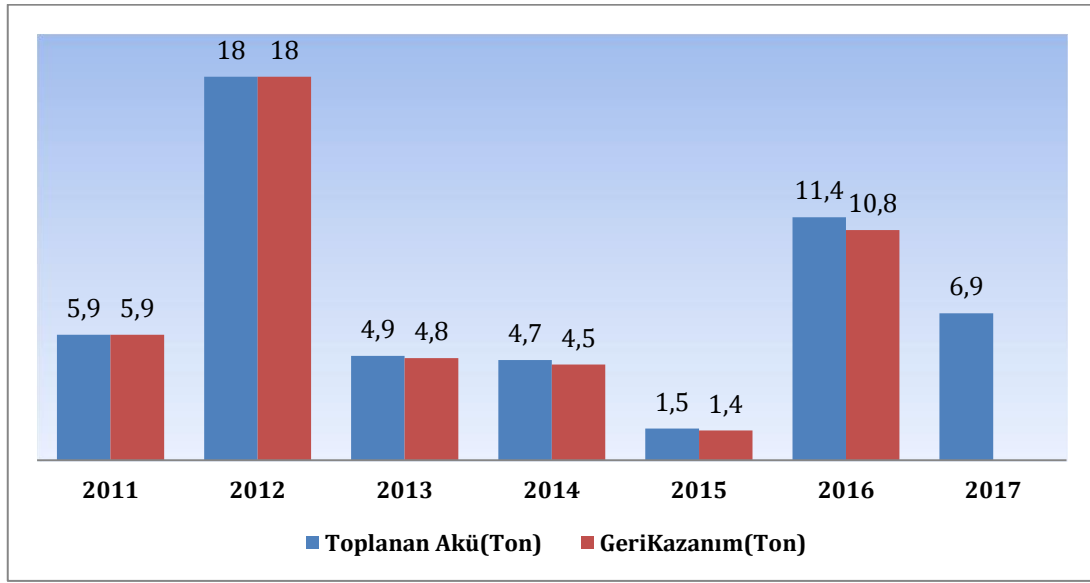
*Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge C.1 – Yozgat ilinde 2017 Yılında Toplanan Akümülatörlerle İlgili Veriler
(Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER						
Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
-	-	5,520				

16 06 01*: Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu

Şekil C.11 – Yozgat ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Toplama ve Geri Kazanım Miktarı (Ton)
(Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

Çizelge C.26–Yozgat ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg)
(Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

2013	2014	2015	2016	2017
4.800	4.700	1.500	11.400	6.897

Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu 16 06 01*

Çizelge C.27- Yozgat ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg)
(Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

2012	2013	2014	2015	2016	2017
1.103	1.363	2.130	13.92		12

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında ilimizde işletmelerde oluşan atık bitkisel yağlar lisanslı firmalarca toplanarak geri dönüşümü sağlanmaktadır. İlimizde lisanslı Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi ve Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç bulunmamaktadır. Diğer illerden gelen lisanslı araçlarla bitkisel atık yağlar toplanılmaktadır

Çizelge C.28– Yozgat ilinde 2017 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler (Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis ¹		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
		Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
Sayısı	Kapasitesi (ton)				
-	-	26,24	-	-	-

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

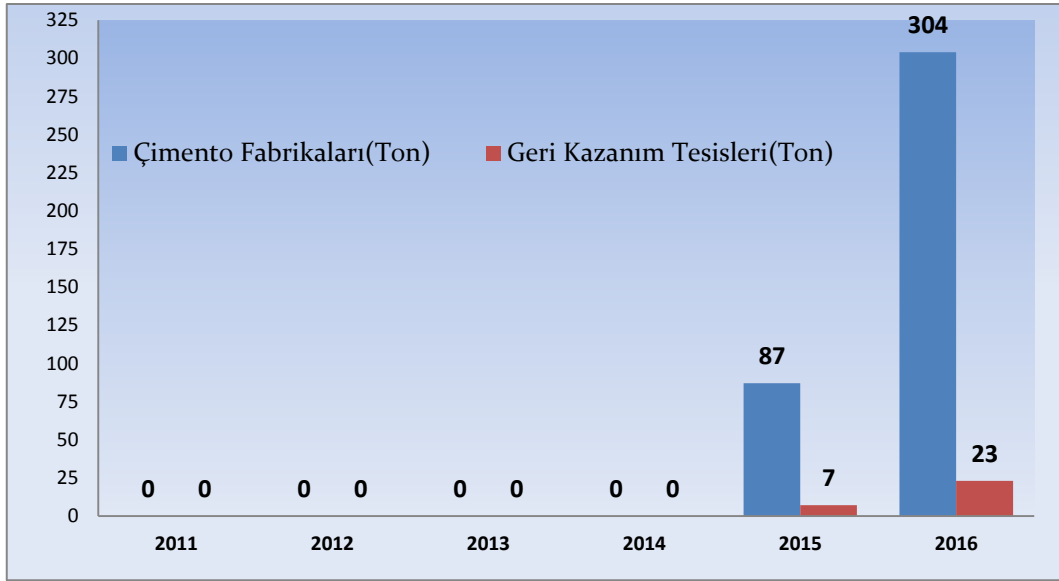
C.8. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında ilimizde Geri Kazanım Tesisi bulunmamaktadır. ÖTL Ek yakıt olarak kullanabilen lisanslı 1 adet çimento fabrikası bulunmaktadır.

Çizelge C.29 – Yozgat ilinde 2017 Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (Kaynak, yıl)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
			Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-

İlimizde ÖTL geri kazanım/bertaraf tesisi bulunmamaktadır.

Şekil C.1 – Yozgat ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (Ton/Yıl)
(Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

Çizelge C.30 – Yozgat ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Geri Kazanım Tesisi	-	-	-	7	23	4,4
Çimento Fabrikası	-	-	-	87	304	

C.9. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

İlimizde atık elektrikli ve elektronik eşyalar konusunda herhangi bir uygulama yoktur.

Şekil C.12 - Yozgat ilinde 2017 Yılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Toplama Miktarları (ton)
(Kaynak, yıl)

İlimizde AEEE İşleme Tesisi bulunmamaktadır.

Şekil C.13– Yozgat ilinde 2017 Yılı AEEE İşleme Tesis Sayıları
(Kaynak, yıl)

Çizelge C.31 – Yozgat ilinde 2016 Yılı AEEE Toplanan ve İşlenen Miktarlar
(Kaynak, yıl)

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE Getirme Merkezleri		AEEE'lerin Toplanması Amacıyla Oluşturulan Aktarma Merkezleri		Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi		İşlenen AEEE Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)	Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
-	-	-	-	-	-	-	-

İlimizde atık elektrikli ve elektronik eşyalar konusunda herhangi bir uygulama yoktur.

C.10. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

30.12.2009 Tarih 27448 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkındaki Yönetmeliğin amacı; çevre ve insan sağlığının korunması için araçlardan kaynaklanan atıkların oluşumunu engellemek, ömrünü tamamlamış araçlar ve bunlara ait parçaların yeniden kullanım, geri dönüşüm ve geri kazanım işlemleri ile bertaraf edilecek atık miktarını azaltmak, ekonomik operatörlerin ve geçici depolama alanlarının tabi olacakları standartları ve yükümlülükleri belirlemektir.

Çizelge 32 - Yozgat ilinde 2017 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı
(Atık Yönetimi Uygulaması, Temmuz 2018)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
1	2	-	-

C.11. Tehlikesiz Atıklar

İlimizde 3 işletmeye (Hurdacı) tehlikesiz atık toplama ayırma belgesi verilmiştir. 5 işletmenin ise tehlikesiz atıkların geri kazanımına ilişkin lisansı bulunmaktadır.

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

Çizelge 33 – Yozgat İlinde 2017 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri (Atık Yönetim Uygulaması, 2018)

Atık Kodu **	YIL						
	Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
101206	-			R1			
101208	3600			R1			
170101	363			R1			
150101	45,8			R3			
150102	56,8			R3			
150106	2,4			R3			
150101	45,8			R5			
150102	53,4			R5			
200140	151,1			R12			
120101	26			R12			
120102	421			R12			
120103	-			R12			
120113	-			R12			
150101	2			R13			
150102	4,5			R13			
191212	289						D5
200108	5000						D5
200201	4300						D5
200203	3800						D5
200301	13335						D5
200302	2875						D5
200303	5530						D5

C.11.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik”in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır.

İlimizde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

Çizelge C.34– Yozgat ilinde 2017 Yılı için İldeki Demir ve Çelik Üreticileri Üretim Kapasiteleri, Cüruf ve Bertaraf Yöntemi
(Kaynak, yıl)

Tesis Adı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
TOPLAM			

C.11.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

Şekil C.14 – Yozgat ilinde Bulunan Termik Santrallerin Yeri
(Kaynak, yıl)

Çizelge C.35 – Yozgat ilinde 2017 Yılı Termik Santrallerde Kullanılan Kömür, Oluşan Cüruf ve Uçucu Kül Miktarı
(Kaynak, yıl)

Termik Santralin Adı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)
TOPLAM			

C.11.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

Yozgat belediyesine ait evsel/kentsel atık su arıtma tesisinden kaynaklanan arıtma çamurları, çamur susuzlaştırma işleminden sonra düzenli depolama alanına gönderilerek bertaraf edilmektedir. Endüstriyel atıksu arıtma tesislerinden çıkan arıtma çamurları çimento fabrikasında yakılarak bertarafı sağlanmaktadır.

C.12. Tıbbi Atıklar

İlimizde oluşan Tıbbi Atıklar Katı Atık Düzenli Depolama Sahasında bulunan Tıbbi Atık Sterilizasyon tesisinde sterilizasyon işlemine tabi tutulmaktadır. İl müdürlüğümüzce hastanelerde tıbbi atıkların ünite içerisinde taşınması, kaynağında ayrı toplanması ve geçici depolanmasına yönelik çalışmalarımız sürmektedir. Merkez ve ilçe belediyelerden toplanan tıbbi atık miktarları çizelgelerde yer almaktadır

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

**Çizelge C.36 – 2016 Yılında Yozgat İli Sınırları İçinde Oluşan Yıllık Tıbbi Atık Miktarı
(Atık Yönetim Uygulaması, 2017)**

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesis Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	ton/yıl	Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
YOZGAT	*		*		181,3		*		*	Yozgat
SORGUN			*		43,7		*			Yozgat
YERKÖY			*		17,04		*			Yozgat
AKDAĞMADENİ			*		15,2		*			Yozgat
ÇEKEREK			*		8,9		*			Yozgat
SARAYKENT			*		1,8		*			Yozgat
SARIKAYA			*		11,5		*			Yozgat
ŞEFELİ			*		7,02		*			Yozgat
AYDINCIK			*		0,10		*			Yozgat
KADIŞEHİRİ			*		1,6		*			Yozgat
BOĞAZLIYAN			*		7,9		*			Nevşehir
ÇANDIR			*		1,1		*			Nevşehir
ÇAYIRALAN			*		2,8		*			Nevşehir
YENAKILI			*		1,2		*			Nevşehir

**Çizelge C.37 - Yozgat ilinde Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı
(Atık Yönetim Uygulaması, 2018)**

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	178	230	244	285	302	339,2

C.13. Maden Atıkları

Taş, kum ve kireç ocaklarından çıkartılan ürünler yol yapımında, inşaat sektöründe ve endüstride çok geniş kullanılan hammaddelerdir. Yozgat il sınırları içinde taş ocakları birçok ilçeye veya bölgeye yayılmış bulunmaktadır. İlimizdeki taş ocakları ve diğer maden tesislerinde ÇED ve Çevre İzni konularında gerekli denetimler yapılmakta, toz ve gürültü modelleri, patlatma paterni, hesaplatılarak atıksularla ilgili çevreye olan etkiler kontrol altına alınmaktadır. Madencilik faaliyetleri sonucunda ÇED Raporlarında verilen taahhütnameler çerçevesinde rehabilitasyon çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca Maden faaliyetlerinde bulunan kuruluşlardan İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü doğaya yeniden kazanım projesi istemektedir, böylelikle maden sahalarının kapatılmasının ardından sahanın nasıl rehabilite edileceği kayıt altına alınmaktadır ve titizlikle incelenmekte, olası düzensizlikler engellenmektedir

Bilgiye ulaşamamıştır.

Şekil C.15 – Yozgat ilinde 2017 Yılında Madencilikte Proses Atıklarının Bertarafı
(Kaynak, yıl)

Çizelge C.38 – Yozgat ilinde 2017 Yılında Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı
(Kaynak, yıl)

Tesis Adı	İşlenen Cevherin Adı	Atık Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi	Depolama sınıfı

Bilgiye ulaşamamıştır.

C.14. Sonuç ve Değerlendirme

Çizelge C.39 - Yozgat ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	1
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	2
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	2
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	-

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

Meydana gelen felaketler ve ülkemizde de yaşanan benzer kazalar sonucunda, ülkemizde de "Tehlikeli Maddeleri İçeren Büyük Kaza Risklerinin Kontrolüne İlişkin AB Konsey Direktifi/Seveso II Direktifi"ni Türkiye mevzuatına uyumlaştıran "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" 30 Aralık 2013 tarihli ve 28867 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik, tehlikeli maddeler bulunduran kuruluşlarda büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve muhtemel kazaların insanlara ve çevreye olan zararlarının en aza indirilmesi amacıyla, yüksek seviyede, etkili ve sürekli korumayı sağlamak için alınması gereken önlemler ile ilgili usul ve esasları belirlemeyi amaçlamaktadır. "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" hükümleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile müştereken yürütülmektedir. Bildirim maddesi, Yönetmeliğin yayımı tarihinde yürürlüğe girmiş olup, diğer hükümleri 1/1/2016 tarihinde yürürlüğe girecektir. Tehlikeli madde içeren kuruluşlar, öncelikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Bilgi Sistemi altında kurulmuş olan Seveso (BEKRA) Bildirim Sistemi'ne bildirim yapmakla yükümlüdür. Bu bildirimler neticesinde kapsamdaki kuruluşlar ve bunların, alt seviyeli ve üst seviyeli olmak üzere kategorileri belirlenmektedir.

Çizelge Ç.40 – Yozgat ilinde 2017 Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı (Bekra Bildirim Sistemi, 2018)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	2
Üst Seviye	1
TOPLAM	3

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde Bekra Sistemine kayıtlı firmalardan 2 firma alt seviye kuruluş 1 firma ise üst seviye kuruluş olarak geçmektedir. Valiliğe sunulan acil durum planı bulunmamaktadır.

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması
BEKRA Bildirim Sistemi
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Yeryüzünün sınırlı bir bölgesinde belli bir ekolojik ortamda yayılış gösteren yani çok lokal olarak yetişebilen çeşitli taksonomik kategorilere ait bitkilere endemik bitkiler denir. Endemik türlerce zengin olan cins sayısı da çoktur Buna en iyi örnek Fabaceae'den Ebenus cinsidir. Anadolu'da yayılış gösteren 14 türün hepsi endemik ve bunların çoğu da allopatritiktir(türlerin ve populasyonların aynı coğrafik alanda bulunmaları).

Yozgat'ta Bulunan Endemik Bitkiler: Yapmış olduğumuz Yozgat Florasının Derlenmesi çalışmasında 56 Familya'ya ait 213 Genus ve 399 Tür tespit edilmiş olup, bu 399 türün 70 tanesi endemiktir. Ayrıca yine bu 399 türün 69 tanesi alttür ve 48 tanesi de varyete düzeyindedir. Familyaların içerdikleri tür sayısına göre yüzdeleri sırası ile; Compositae %14 (55 tür), Legüminosae %13 (52 tür), Graminea %9 (36 tür), Labiatae %7 (27 tür), Caryophyllaceae %5 (21 tür), Rosaceae %5 (20 tür), Boraginaceae %5 (19 tür), Scrophulariaceae %4 (17 tür), Diğer Familyalar %38 (152) şeklindedir.

Çizelge D.41 - Bazı Önemli Familyaların Endemik Tür Sayıları

Familya	Cins	End.Cins	Doğal Tür	End.Tür	Yozgat End.Tür	%End.
Asteraceae	126	40	1132	430	15	38.0
Fabaceae	60	28	958	375	13	39.1
Scrophulariaceae	30	8	463	241	65	2.1
Lamiaceae	43	19	543	240	74	4.3
Brassicaceae	85	27	509	194	13	8.1
Caryophyllaceae	32	15	465	187	34	0.2
Liliaceae	31	14	388	118	13	0.4
Apiaceae	96	36	416	117	42	8.1
Boraginaceae	32	14	301	108	33	5.0
Rubiaceae	9	5	169	74	14	3.8
Campanulaceae	6	5	133	66	14	9.6
Poaceae	131	19	483	50	21	0.4
Rosaceae	31	9	245	46	21	8.8
Ranunculaceae	17	5	196	43	12	1.9
Iridaceae	6	3	84	36	24	2.9

Türler ve Popülasyonları

Çizelge D.42 - Pteridofitlerde En Çok Tür İçeren Familya ve Cinsler

Familyalar	Cins sayısı	Tür sayısı
Aspleniaceae	3	16
Aspidiaceae	2	16
Equisetaceae	1	8
Athyriaceae	4	7
Lycopodiaceae	1	5

Çizelge D.43 - Monokotillerde En Çok Tür İçeren Familya ve Cinsler

Familyalar	Ülke Geneli Cins sayısı	Yozgat Cins sayısı	Ülke Geneli Tür sayısı	Yozgat Tür sayısı
Poaceae	142	22	512	36
Liliaceae	35	7	398	9
Orchidaceae	24	4	94	5
Cyperaceae	21	2	135	10
Iridaceae	6	3	86	5
Araceae	6	1	23	1
Juncaceae	2	2	46	4

Çizelge D.44 - Dikotillerde En Çok Tür İçeren Familya ve Cinsler

Familyalar	Ülke Geneli Cins sayısı	Yozgat Cins sayısı	Ülke Geneli Tür sayısı	Yozgat Tür sayısı	Yozgat %’si
Asteraceae	133	28	1156	55	13.70
Fabaceae	69	18	974	52	13.03
Lamiaceae	45	13	546	27	6.76
Brassicaceae	85	7	515	9	2.25
Scrophulariaceae	30	5	466	17	4.26
Caryophyllaceae	32	8	465	20	5.01
Apiaceae	99	13	419	14	3.50
Boraginaceae	34	10	305	19	4.76
Rosaceae	36	15	250	20	5.01
Ranunculaceae	17	4	196	7	1.75
Rubiaceae	10	3	170	9	2.25

D.2. Fauna

Yozgat İlının fauna türlerinin incelenmesi sonucu fauna türleri memeliler, kuşlar ve sürüngenler olarak üç bölümde incelenmiştir. Yapılan incelenme sonucu 4 türlü memeli, 9 tür kuş ve 3 tür yılan çeşidi tespit edilmiştir. Bunlardan bazıları Tilki, Tavşan, Tarla Faresi, Sincap, Yaban Domuzu, Altın Kartal, Küçük Atmaca, Delice, Sığırcık, Dağ Kargasıdır.

**Çizelge D.45 - Yozgat Çamlığı Milli Parkı Faunası
(Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube MÜD. verileri)**

A.Memeliler	
Türkçe Adı	Latince Adı
Tilki	Vulpes Vulpes
Tavşan	Lepus Lepus
Tarla Faresi	Micterus Arvalis
Sincap	Solurus vulgaris
B.Kuşlar	
Altın Kartal	Aquila chrysaetos
Küçük Atmaca	Accipiter nictus
Saksağan	Pica Pica
Kumru	Stereptopelia decaoto
Delice	Circus marousrus
Tarla Kuşu	Alauda arvensis
Sığırcık	Sturnus vulgaris
Sarı Asma	Oriolus oriolus
Dağ Kargası	Pyrhocorax graculus
C.Sürüngenler	
Kaplumbağa	Testude sp.
Kertenkele	Lacerta sp.
Yılan	Serpens

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

Yozgat ormanlarının ekosistemini oluşturan iklim kışları sert, yazları kurak, toprak yapısı olarak güneyi kireçli ve tuzlu kuzey kesimlerinde kahverengi orman toprağı 800-1.400 m rakımları arasında dağlık bir yeryüzü şekline sahiptir. Yozgat ilinin ormanlık olarak alanı 158.251 ha'dır (İlin % 15'i). Ormanlık alanın 78.669 ha'ı verimli, 79.582 ha'ı bozuk vasıflıdır. Diğer bir ifadeyle ormanlık alanların %50 si verimli %50 si bozuk vasıflıdır. Yozgat ormanlarının %36 sı ibrelî, %64 ü yapraklı türlerden oluşur.

D.4. Çayır ve Mera

Çayır meralar hayvancılıkta doğal yem kaynakları olup, yetiştiricilerin kaba yem ihtiyacının önemli bir kısmını karşılamaktadır. Aşırı otlatma nedeni ile mera alanlarında büyük bir erozyon tehlikesi vardır. Aşırı toprak kaybı nedeni ile mera alanlarında bitki örtüsü kalmamış ana kaya yüzeye çıkmıştır. Meraların bitki örtüsü yönünden yöreden yöreye toprak ve topoğrafik özelliklere, iklim koşullarına, meranın kullanım durumuna bağlı olarak meraların bitki örtüsü cins, nitelik ve nicelik yönünden değişmektedir. Genel olarak yabancı arpa, koyun yumağı, kır kekiğı, çok yıllık bitkiler, üç gül, brom, otlak ayrığı vs hakimiyeti vardır.

Bölgedeki çayır ve mera'lar otlatma amaçlı kullanılmaktadır. Buda küçükbaş ve büyükbaş hayvancılığın yapılmasına sebep olmaktadır.1998 yılında 4342 sayılı mera kanunun

çıkması Tarım İl Müdürlüğü koordinatörlüğünde mera alanlarının tespiti ve yararına ilişkin çalışmalar başlatılmış olup bu çalışmalar devam etmektedir. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Yozgat ili arazileri için yapılan envanter raporuna göre İl genelinde 258,845 ha mera vardır.

D.5. Sulak Alanlar

İlimiz düşük yağış miktarı, toprak özellikleri ve başka nedenlerden dolayı fazla miktarda su potansiyeli bulundurmamaktadır. İlimizde bulunan başlıca akarsular Çekerek Irmağı, Delice Irmağı, Kanak Çayı, Karasu, Kılıçözü Deresi, Sarayözü Suyu, Akdağmadeni Suyu, Gündelen Deresidir. Bunun yanında üç baraj, yirmisekiz gölet vardır.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

Yozgat Çamlığı Milli Parkı

- 1- Alanın resmi adı: Yozgat Çamlığı Milli Parkı
 - 2- Coğrafi konumu: İl Merkezinin 2 km kuzeyinde bulunmaktadır.
 - 3- Alanı: 786 Hektar
 - 4- Alanın açıklamalı tanımı: Başlangıçta 264 hektar olan alan, belediyece Bakanlığa devredilen alanlarla 522 Hektar, daha sonra yapılan ilave ağaçlandırma sahaları ile beraber Milli Parkın sahası 786 Hektar'a çıkartılmıştır. Çamlık Milli Parkı, Türkiye'nin ilk Milli Parkı olma gururunu taşımaktadır.
 - 5- Yasal Konumu: İlimizde Milli Park olarak Çamlık Milli Parkının bulunduğu bölge ve ülkemizin birçok bölgesinin eskiden ormanlarla kaplı olduğu bilinmektedir. Ne yazık ki bu ormanlar günümüze kadar korunup geliştirilememiştir. Sadece Çamlık Milli Parkının bulunduğu yerde 264 Hektar kadar bir sahada ki ormanlık alan bu güne kadar gelebilmiştir. Çamlık Milli Parkı 1958 yılında Yüksek İcra Vekilleri Heyetinin 05.02.1958 tarih ve 4/9909 sayılı kararı ile Milli Park olarak ilan edilmiş ve tapuya şerh konularak, belediyece ait olan bu alanın 49 yıllığına izin irtifak hakkı Orman Bakanlığına devredilmiştir.
 - 6- Yerleşimler ve Nüfusları: En yakın yerleşim yeri olan Yozgat İlının 2013 merkez nüfusu 97.443 kişidir. Kadın nüfusu 48.018 ve erkek nüfusu 49425 kişidir.
 - 7- Fiziksel Özellikleri: Yer altı su kaynakları mevcuttur. Topografyası yamaç, tepe ve dağlardan oluşmaktadır.
 - 8- Ulaşım ve alt yapı: Toplu olmamakla birlikte, kişilere özel veya seyahat acenteleri ve tüzel kişilikler tarafından gerçekleştirilmektedir.
 - 9- Flora ve faunası: Yozgat Çamlığı Milli Parkı 1982 yılında yapılan araştırmaya göre, Kafkas Çamı (Pinus nigra Arn.Subsp. Pallasiana) denilen 400-500 yaşlarında Karaçam türünü barındırmakta ve bu çam türü Türkiye'de sadece Çamlıkta bulunmakta ve halen tohum verebilmektedir. Ayrıca Çamlıkta 43 familya ve 144 cins içinde toplam 212 bitki türü yaşamakta olup, bunların içinde 30'a yakın endemik tür bulunmaktadır.
- Milli Parkta yine Orta Anadolu'nun mevcut bilinen hayvan türlerinin yanında Beyaz Kartal olarak bilinen, Amerika'ya has Altın Kartallar 1992 yılında kadar görülmekte idi. Bu bilgilere göre, Çamlık içindeki 30'a yakın endemik bitki türü, Amerika'nın Beyaz Kartalı ve sadece Çamlıkta bulunan Karaçam türlerinin korunması ve tanıtılması amacıyla sosyal, kültürel ve turizm faaliyetlerine uygun olması özellikle yakın çevrenin açık hava rekreasyonu ve dinlenme ihtiyacını karşılayabilmesi amacıyla Milli Park ilan edilmiştir. Yozgat çamlığı Milli Parkı faunası Çizelge D.45'de verilmiştir.

10- Mevcut sorunlar: Mastır Planı henüz yapılamamış olup 2016 yılında bu tarihe plan çalışmaları devam etmektedir.

İlimiz Merkez İlçesinde bulunan Kent Park ve Fuar alanına yakınlığı sebebi ile yoğun ziyaretçi potansiyeli olan Davulbaztepe mevki 2009 yılında Türkiye'nin 38. Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Yozgat Çamlığı Milli Parkı'na 2 km mesafede olan Tabiat Parkı 72 Ha alan kaplamaktadır. Sahanın büyük kısmı ağaçlandırılmış ve koruma altına alınmıştır. Sahanın korunaklı olması nedeni ile bölgede bulunan hayvan popülasyonunda artış gözlenmektedir. Yozgat şehir merkezine hakim yapısı ve görüş açısı ile önemli bir rekreasyon alanı olan sahada; sarıçam, alıç, kuşburnu ve ahlat florayı oluşturmaktadır. Sahada fauna türleri olarak keklik ve tavşan bulunmaktadır.

Harita D.1 – Yozgat Davulbaz Tepe Tabiat Parkı haritası

Tabiat Anıtı: Tabiat Anıtı, tabii ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değerlere sahip milli park esasları dahilinde korunan tabiat parçalarıdır.

Çizelge D.46 – Yozgat'ta bulunan Tabiat Anıtları

SIRA NO	BULUNDUĞU YER	CİNSİ	KAPLADIĞI ALAN(M ²)	BOYU (mt)	ÇAPI (mt)	ÇEVRESİ (mt)	YAŞI
1	Çekerek İlçesi Kamışçık Köyü	Kavak Ağacı	40	20	2,5	8.00	200
2	Akdağmadeni İlçesi Karadikmen K.	Meşe Ağacı	310	20	1,4	4,20	450-500

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

**Çizelge D.47 - İlimizdeki Koruma Altına Alınan Alanlar
(Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube MÜd. Verileri, 2016)**

İL	İLÇE	MEVKİİ	ADI	BİTKİ ÖRTÜSÜ	KULLANIM DURUMU
Yozgat	Akdağmadeni	Kadınpınarı	Kadınpınarı	Sarıçam-Meşe	Mesire Yeri
Yozgat	Çekerek	Kamışcık Köyü	Ulukavak	Akkavak	Tabiat Anıtı
Yozgat	Akdağmadeni	Kadınpınarı	Geyik Ür. İst.	Meşe-Sarıçam	
Yozgat	Sorgun	Bağdili	Bağdili mesire yeri	Meşe	
Yozgat	Çayıralan	Sorgun-Çevrik	Sorgun-Çevrik mesire yeri	Sarıçam	

Yozgat ili tarih boyunca Hititlerin, Finikelerin, Kimmerlerin, Lidyalıların, Perslerin, Makedonyalıların kısa bir süre Kapadokyalıların ve Pontus'ların egemenliğine girmiş ve son olarak da Osmanlı Beyliklerinin ve Osmanlı İmparatorluğunun hakimiyetinde kalmıştır. Geçen bu süre içerisinde yapılan camiler, kiliseler, türbeler ve diğer tarihi kalıntılar günümüze kadar gelmiştir. Ayrıca Yozgat ilinde eski yapı ahşap ve taş evler ve yine Saat Kulesi tarihi ve turistik eserler arasındadır.

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

Çizelge D.48 - Yozgat Kentsel Tescilliler (Anıt, Sivil Mimari Örnekler)

Sıra	Adı	Bulunduğu Yerleşim Merkezi	Mahalle/Köy
1	Ali AHCI Evi(Mehmet ALICI)	MERKEZ	
2	Hacı OZAN Evi	MERKEZ	
3	Gazi-Mehmet NURDOĞDU	MERKEZ	
4	Naci ve Mustafa BAŞARIR	MERKEZ	
5	Satılmış Hüseyin YEŞİLKAYALI Evi	MERKEZ	
6	Hatice MÜHÜR Evi	MERKEZ	
7	Arap ÖMER'in Evi	MERKEZ	
8	Salim KORMAZ Konağı	MERKEZ	
9	Mehmet ERASLAN Evi	MERKEZ	
10	Yaşar ERYAŞAR Evi	MERKEZ	
11	Sami GÜNAYDIN evi	MERKEZ	
12	Kazım DÖNMEZ Evi	MERKEZ	
13	Osman DEMİRTAŞ Evi	MERKEZ	
14	Salim ERDAL	MERKEZ	
15	Behçet AVCI	MERKEZ	
16	Mehmet-Kamil KOLATAN(KOLDEMİR)	MERKEZ	
17	Lise Binası	MERKEZ	Lise Cad
18	Cumhuriyet İlkokulu	MERKEZ	Medrese Mah
19	Sakarya İlkokulu	MERKEZ	
20	Mühimmat Deposu	MERKEZ	
21	Askerlik Şubesi	MERKEZ	
22	Yusuf Karslıoğlu Konağı	MERKEZ	İstanbuluoğlu
23	Halit ÇETİNGÖLE evi	MERKEZ	
24	Taş Köprü	MERKEZ	
25	Rıfat ÖZTÜRK evi	MERKEZ	
26	Hayri İNAL ve Varisleri evi	MERKEZ	İstanbuluoğlu
27	Osman CANDAN Evi	MERKEZ	İstanbuluoğlu
28	Nizamoğlu Konağı	MERKEZ	İstanbuluoğlu
29	Kilise Halıcılık Okulu (Fatih Camii)	MERKEZ	
30	Saat Kulesi	MERKEZ	Meydan
31	Büyük Camii Çapanoğlu	MERKEZ	
32	Çapanoğlu Camii Hazire ve Mez.	MERKEZ	
33	Arapdede Camii	MERKEZ	
34	Arapdede Camii Mezarlığı	MERKEZ	
35	Cevheri Ali Efendi Camii	MERKEZ	
36	Cevheri Ali Efendi Mezarlığı	MERKEZ	
37	Başçavuş Camii	MERKEZ	
38	Başçavuş Camii Mezarlığı	MERKEZ	
39	Şeyh Hacı Ahmet Efendi Camii	MERKEZ	Hastane Cad
40	Şeyh Hacı Ahmet Ef.türbesi ve mez.	MERKEZ	Hastane Cad
41	Nejdi Mescidi(Halk Kütüphanesi)	MERKEZ	Lise Cad

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

42	Namazgah Camii	MERKEZ	
43	Süleyman Sırrı camii Mezarlığı	MERKEZ	
44	Emirce Sultan Camii ve Türbesi	MERKEZ	Osmanpaşa Kas.
45	Divanlı Köyü Camii	MERKEZ	Divanlı Köyü
46	Alacalıoğlu Camii	MERKEZ	
47	Alacalıoğlu Camii Mezarlığı	MERKEZ	
48	Nakipzade Camii	MERKEZ	
49	Nakipzade Camii Mezarlığı	MERKEZ	
50	Musa Efendi Camii	MERKEZ	
51	Musa Camii Mezarlığı	MERKEZ	
52	Muteber Divanlıoğlu Konagi	MERKEZ	
53	Kayyumzade Camii	MERKEZ	
54	Kayyumzade Camii Mezarlığı	MERKEZ	
55	Başçavuş Hamamı	MERKEZ	
56	Ergin Evi	MERKEZ	Taşköprü Mah. Çamlık yolu kenarı(Camii Müstemilatı)
57	Sevim GÖKÇEN Evi	MERKEZ	Mutafoğlu Mah.Poyraz Sok.No:1
58	Necip YENİŞAN Evi	MERKEZ	Sungurlu Cad.
59	Yarar KARSLIOĞLU Evi	MERKEZ	Aşağıçatak Mah.
60	Ali BAKIR Evi	MERKEZ	Aşağıçatak Mah.
61	Ömer DÜNDAR Evi	MERKEZ	Yukarıçatak Mah
62	İbrahim ETHEM DİNÇ Evi	MERKEZ	Medrese mah. Kayyumzade Sık. No:6
63	Zeynep ALPER evi	MERKEZ	Medrese mah. No:9
64	Osman PÖĞE Evi	MERKEZ	Yenicamii Mh. Sofu Hoca Sk.No:6
65	Av.H.hüsnü CENGİZ Evi	MERKEZ	Aşağı Nohutlu Mah.
66	A.Nurten AKYOLLU Evi	MERKEZ	Medrese mah. Sarraflar cad.
67	Nusret ALPER Evi	MERKEZ	taşköprü mah. Dedik Camii Sok. No:12
68	Konut	MERKEZ	Taşköprü mah. No:1
69	Mutahhar ULUSOY Evi	MERKEZ	Taşköprü Mah. Susam Sok.
70	Emrullah ÜNSAL Evi	MERKEZ	Tekke Mah. Kürkçü Sok.No:12
71	Sait Binali BUDAK Evi	MERKEZ	Tekke Mah.
72	Sevim USLU Evi (1)	MERKEZ	Tekke Mah.
73	Sevim USLU Evi (2)	MERKEZ	Tekke Mah. Merve Sok.No:9
74	Halil SAVAŞ Evi	MERKEZ	Eskipazar Mah. Bacanakzade Sok. No:12
75	Fadime YURDAKUL Evi	MERKEZ	Eskipazar mah. Çiğdem Sok.No:10
76	Abdülkadir YİĞİTBAŞI Evi	MERKEZ	
77	Akyol Evi	MERKEZ	Köseoğlu Mah.
78	Nafiz MARAŞ Evi	MERKEZ	Tuzkaya Mah.
79	Osman DUYAR Evi	MERKEZ	İstanbuluoğlu Mah.
80	Şükrü GÖNCÜ Evi	MERKEZ	İstanbuluoğlu Mah.
81	Yurdagül DÜLGER Evi	MERKEZ	İstanbuluoğlu Mah.
82	Konut	MERKEZ	İstanbuluoğlu Mah.
83	Naile UTKU Evi	MERKEZ	İstanbuluoğlu Mah. Amaç Sok.No:4
84	Mehmet EKİNCİ Evi	MERKEZ	İstanbuluoğlu Mah. Amaç Sok.No:4
85	Ahmet ERKİLİÇ Evi	MERKEZ	Köseoğlu Mah.
86	Hamam Kalıntısı	MERKEZ	Aşağıçatak Mah.

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

87	Şeyh H.Ahmet Efendi Cami Çeşmesi	MERKEZ	Taşköprü
88	Çarşı Hamamı	MERKEZ	Medrese
89	Kemer Köprüsü	MERKEZ	Kampüs İçi
90	Şekerpınar Çeşmesi	MERKEZ	Mutafoğlu
91	Hamidiye (Büyükcami)Saatli Çeşmesi	MERKEZ	Köseoğlu Mah.
92	Tek Kemerli Köprü	MERKEZ	Boğ-Erkilet Yolu
93	Tol Çarşı	MERKEZ	Medrese
94	Kargir dükkan	MERKEZ	Medrese Sar.Cd
95	Kargir dükkan	MERKEZ	Medrese
96	Hüznî Baba Mezarlığı	MERKEZ	Hastane Cad
97	Tahta Camii Mezarlığı	MERKEZ	
98	Mezarlık (Tahta Camii kuzeydoğusu)	MERKEZ	
99	Nohutlu ve Çatak Mezarlığı	MERKEZ	Nohutlu-Çatak
100	Hükümet Binası	MERKEZ	Aşağınohutlu Mh
101	Postane Binası	MERKEZ	Medrese Mah
102	Ziraat Bankası	MERKEZ	medrese mah
103	Kızıltepe Köyü Camii	MERKEZ	Kızıltepe Köyü
104	Topaç Abdullah Ağa Camii	MERKEZ	Topaç Köyü
105	Bahçecik Köyü Camii ve Çeşmesi	MERKEZ	Bahçecik Köyü
106	Kuşçu Köyü Çapanoğlu Camii	MERKEZ	Kuşçu Köyü
107	Karabıyık Köprüsü	MERKEZ	Karabıyık Köyü
108	Lök Köyü Hamamı	MERKEZ	Lök Köyü
109	Görpeli Köyü Türbe ve Ayazma	MERKEZ	Görpeli Köyü
110	Görpeli Köyü Kavak Ağacı	MERKEZ	Görpeli Köyü
111	Karalar Köyü Camii	MERKEZ	Karalar Köyü
112	Köseyusuflu Abdullah Ağa Camii	MERKEZ	Köseyusuflu Köyü
113	Büyüknefes Köyü Çeşmesi	MERKEZ	Büyüknefes Köyü
114	Çalatlı Köyü Köprüsü	MERKEZ	Çalatlı Köyü
115	Yeni Damat Hocaade Camii Mezarlığı	MERKEZ	Yenicami Mah.
116	Tekkeyenicesi Köyü Eski Camii	MERKEZ	Tekkeyenicesi Ky.
117	Sağır Mustafa Ağa camii	MERKEZ	aşağınoh.mah
118	Aşağıbağlar Köprüsü	MERKEZ	Büyükincirli Köyü
119	Şeyh Muhittin halveti Tekke ve Haziresi	MERKEZ	Yukarıçatak Mah
120	İnziva Odası (Baltasarılar)	MERKEZ	Baltasarılar Köyü
121	Hüseyin Ağa Camii (Türkmensarılar)	MERKEZ	Türkmensarılar Köyü
122	Eski hapishane	AKDAĞMADENİ	
123	Rıfat KOÇ (Tatlızade Bahri Bey)Kon	AKDAĞMADENİ	
124	Askerlik Şubesi	AKDAĞMADENİ	
125	Kilise Camii	AKDAĞMADENİ	
126	Kilise	AKDAĞMADENİ	
127	Hami TÜZÜN Dükkanları	AKDAĞMADENİ	
128	Pratik Kız Sanat okulu	AKDAĞMADENİ	
129	Endüstri Meslek lisesi (Ortaokul)	AKDAĞMADENİ	
130	Sağlık Ocacı (Küpcüoğlu Konağı)	AKDAĞMADENİ	
131	P.T.T. Binası	AKDAĞMADENİ	

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

132	Ziraat Bankası	AKDAĞMADENİ	
133	Yukarı Mahalle Kilisesi	AKDAĞMADENİ	
134	Muşalikalesi Köyü Büyükmahalle Cami	AKDAĞMADENİ	Muşalikalesi Köy
135	Muşalikalesi Köyü Ali Şir Zaviyesi	AKDAĞMADENİ	Muşalikalesi Köy
136	Muşalikalesi Köyü Hacı Yahya Çeşme	AKDAĞMADENİ	Muşalikalesi Köy
137	Muşalikalesi Üşüdümlü Buydu Türbesi	AKDAĞMADENİ	Muşalikalesi Köy
138	Karapir Köyü Kilisesi	AKDAĞMADENİ	Karapir Köyü
139	Bulgurlu Köyü Türbesi	AKDAĞMADENİ	Bulgurlu
140	Kilise Kalıntısı	AKDAĞMADENİ	Halhacı Köyü
141	Meşe Ağacı	AKDAĞMADENİ	Karadikmen Köyü
142	Ümmet ARSLAN Evi	AKDAĞMADENİ	Dokuz köyü
143	Pervin Coşkun evi	AKDAĞMADENİ	Akçakışla Köyü
144	Ali Çelebi ve Mahmut Çelebi Türbeleri	AKDAĞMADENİ	Muşalikalesi Köy
145	Büyük Camii	AYDINCIK	Kazankaya beldesi
146	Beyler Köprüsü	BOĞAZLIYAN	
147	Büyük Çarşı Camii	BOĞAZLIYAN	
148	Çarşı Camii Eski Minaresi	BOĞAZLIYAN	
149	Hamam	BOĞAZLIYAN	
150	Karakoç Camii	BOĞAZLIYAN	
151	Yukarı mahalle eski camii	BOĞAZLIYAN	
152	Akköprü	BOĞAZLIYAN	Aşağı Sarıkaya
153	Yukarı Camii	BOĞAZLIYAN	Çalapverdi
154	Çandır Merkez Camii Minaresi	ÇANDIR	
155	Çandır Kümbeti	ÇANDIR	
156	Çandır Kümbeti Mezarlığı	ÇANDIR	
157	İğdeli Köyü Okulu	ÇANDIR	İğdeli Köyü
158	Çerkezbey Kümbeti	ÇAYIRALAN	
159	Çayıralan Çokradan Camii	ÇAYIRALAN	Çokradan
160	Yarım Kilise	ÇAYIRALAN	Konuklar Beldesi
161	İshaklı Köyü Camii	ÇEKEREK	İshaklı Köyü
162	Çekerek Köprüsü	ÇEKEREK	Bağlarbaşı Mah.
163	Köy Camii	ÇEKEREK	Fuadiye Köyü
164	Saraykent Çinili han	SARAYKENT	
165	Çekereksu Hanı ve Köprüsü	SARAYKENT	Kesikköprü Köyü
166	Sarayözü Türkmen Mezarlığı	SARAYKENT	Sarayözü köyü
167	Sarıkaya Köprüsü	SARIKAYA	
168	Taş Kemerler (Roma Hamamı)	SARIKAYA	Merkez
169	Hacıbey Konağı	SARIKAYA	Hasbek Köyü
170	Pınarkaya Çapanoğlu Camii	SARIKAYA	Pınarkaya Köyü
171	Terzili Şapeli	SARIKAYA	Karayakup Terzili Mahallesi
172	Ademağa Konağı	SARIKAYA	Karayakup
173	Cem Cemil ÖZTÜRK Evi	SARIKAYA	Akbucak Köyü
174	Gündüzlü Köyü Hamamı	SARIKAYA	Gündüzlü
175	Karayakup Köprüsü	SARIKAYA	karayakup
176	Şahmuratlı Köyü Eski Camii	SORGUN	Şahmuratlı

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

177	Çiğdemli Köyü Eski Camii	SORGUN	Çiğdemli
178	Garipler Köyü Kilisesi	SORGUN	Garipler Köyü
179	Burunören Camii	SORGUN	Burunören Köyü
180	İhsan YILMAZ Evi	SORGUN	Çiğdemli Kasabası
181	Duralıdayı Köy Odası	SORGUN	Çiğdemli Duralıdayı Mh.
182	Taş Kemerli Koşa Köprüsü	ŞEFAATLİ	
183	Dedeli Konağı	ŞEFAATLİ	Dedeli Köyü
184	Kazlıuşağı Çapanoğlu Camii	ŞEFAATLİ	Kazlıuşağı Köyü
185	Cıcıklar Köyü Eski Camii	ŞEFAATLİ	Cıcıklar Köyü
186	Cami	ŞEFAATLİ	Eski Şefaati Mh
187	Tokmak Hasan Paşa Camii	ŞEFAATLİ	Paşaköy
188	İstasyon Binası	ŞEFAATLİ	
189	Saray Çapanoğlu Camii	YERKÖY	
190	Tuzla Köprüsü	YERKÖY	Sekili
191	Yakup Hoca Camii	YERKÖY	Kumluca Köyü
192	Gar Binaları	YERKÖY	Merkez
193	Köprü	YERKÖY	Aşağıelmahacı Köyü
194	Delice Köprüsü	YERKÖY	Kale Seramik mevkii
195	Yeniyapan Gar Binası	YERKÖY	Derebağ Köyü
196	Eski Adliye Binası	YENİFAKILI	Merkez
197	İstasyon Binası	YENİFAKILI	Merkez

Çizelge D.49 - Yozgat İli Tescilli Sit Alanları

SIRA	ADI	BULUNDUĞU YERLEŞİM MERKEZİ	KÖY VEYA MEVKİİ
1	Mercimektepe Höyüğü	Merkez	Şehir merkezi
2	Çengeltepe Höyüğü	Merkez	Şehir merkezi
3	Çeşka Kalesi	Merkez	Kirazlı mevkii
4	Gergeli höyük	Merkez	Battal köyü
5	Battal höyüğü	Merkez	Battal köyü
6	Hamzalıköyü höyüğü	Merkez	Hamzalı köyü
7	Büyüknefes höyüğü	Merkez	Büyüknefes köyü
8	Osmanpaşa höyüğü	Merkez	Osmanpaşa kasabası
9	Sivritepe Yerleşimi ve Nekropolü	Merkez	Çadırardıç Kasabası
10	Topçu Köyü Höyüğü	Merkez	Topçu Köyü
11	Bacılı Köyü mağarası	Merkez	Bacılı köyü
12	Gavurören yamaç yerleşimi	Merkez	Dambasan köyü
13	Dana deresi mevkii yerleşimi	Merkez	Musabeyli köyü
14	Gavurçesmesi mevkii yerleşimi	Merkez	Musabeyliboğazı köyü
15	Kırkgöz mağarası ve kaya mezarları	Merkez	Küçükçalıklı köyü
16	Beşiktepe ve köy mezarlığı düz yerleşimi	Merkez	Söğütlüayla köyü
17	Kuraziyaret tepesi tümülüsü ve ağca mağara şapeli	Merkez	Söğütlüayla köyü baltacı mevkii

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

18	Haydarbeyli köyü höyüğü	Merkez	Haydarbeyli köyü taşlık mevki
19	Kırgının dibi yerleşimi	Merkez	Kaleköy köyü kırgının dibi mevki
20	Karabıyık köyü Tümülsüleri	Merkez	Karabıyık köyü
21	Divanlı köyü höyüğü	Merkez	Divanlı köyü
22	Bekçihöyüğü	Merkez	Yudan köyü
23	Sivritepe Yerleşimi	Merkez	İğdecik Köyü
24	Akkale Kaya Yerleşimi	Merkez	Beyvelioğlu Köyü
25	Örenşehir Yerleşimi	Merkez	Beyvelioğlu Köyü
26	İnbaşı Kaya Yerleşimi	Merkez	Köse Yusuf Köyü
27	Kuşkaya Yamaç Yerleşimi	Merkez	Kuyumcu Köyü
28	Kuyumcu Köyü Yerleşimi	Merkez	Kuyumcu Köyü
29	Kentsel Sit Alanı	Merkez	
30	Tekke Mah Kentsel Sit Alanı	Merkez	Tekke Mahallesi
31	Cihanpaşa Kalesi	Merkez	Cihanpaşa Köyü
32	Yassıhöyük	Merkez	Yassıhöyük Köyü
33	Kuzeytepe Tümülsü	Merkez	Büyüknefes köyü
34	Kuzeyardı Yerleşimi	Merkez	B.nefes-Güneşli Köyleri
35	Değirmenardı Höyüğü	Merkez	Karabıyık köyü
36	Kaletepe Tümülsüleri (3 adet tümülüs)	Merkez	Kuyumcu Köyü
37	Keller Höyüğü Tümülsü	Merkez-Boğazlıyan	Özlüce köyü-yenipazar beldesi
38	Buzağcıoğlu Köyü Mezarlığı	Merkez	Buzağcıoğlu Köyü
39	Bekirinhöyüğü tümülüsü	Merkez	Erkekli köyü
40	Pırçalık Tümülsü	Merkez	Beyvelioğlu Köyü
41	Kuş Tepesi Tümülsü	Merkez	Tekkeyenicesi Köyü
42	Çalılı Kuş Höyüğü Tümülsü	Merkez	Çalılı Köyü
43	Büyük Lök Tepesi Kale Yerleşimi	Merkez	Lök Köyü
44	Kırkpınar Örenyeri	Merkez	Kuşçu-Başınayayla
45	Dokuztepe Tümülsü	Merkez	Lök-Gökçekışla Köyl.
46	Tuzakkaya Yamaç Yerleşimi	Merkez	Derbent Köyü
47	Çalılı Tümülsü I	Merkez	Çalılı Köyü
48	Çalılı Tümülsü II	Merkez	Çalılı Köyü
49	Taşlıdölek Yerleşmesi	Merkez	Çalılı Köyü
50	Erkekli Köyü Düz Yerleşmesi	Merkez	Erkekli köyü
51	Yenicederesi Yerleşmesi	Merkez	Tekkeyenicesi Köyü
52	Küçükgergelli Tümülsü	Merkez	Battal köyü
53	Battalhöyüğü 2 tümülüsü	Merkez	Battal köyü
54	Battalhöyüğü 1 tümülüsü	Merkez	Battal köyü
55	Üçtepe Tümülsüleri	Merkez	Büyüknefes köyü
56	Kale mevki(Kayaönü) sit alanı	Akdağmadeni	Tarhana köyü
57	Şebni tümülüsü	Akdağmadeni	Oluközü köyü
58	Muşalikallesi	Akdağmadeni	Muşalikallesi köyü
59	Düğmelitepe Tümülsü	Akdağmadeni	Akçakışla Köyü
60	Kaletepe Yerleşimi	Akdağmadeni	Dokuz Köyü
61	Kaletepe Höyüğü	Akdağmadeni	Örenkale Köyü

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

62	Bozhöyük Köyü Höyüğü	Akdağmadeni	Bozhöyük köyü
63	Karahisartatlısı Kayaüstü yerleşim	Akdağmadeni	Karahisartatlısı Köyü
64	Düz Yerleşim	Akdağmadeni	Dayılı Köyü
65	Ziyarettepe Tümülüsü	Akdağmadeni	Özer Köyü
66	Arpalık Sarnıcı ve Kaya Mezarı	Akdağmadeni	Belekçehan Beldesi
67	Arpalık Kalesi Yerleşimi	Akdağmadeni	Belekçehan Beldesi
68	Yamadı Yerleşimi	Akdağmadeni	Gökdere Köyü
69	Yamadı nekropolü	Akdağmadeni	Gökdere Köyü
70	Sarıbaba höyüğü	Aydıncık	Kazankaya beldesi
71	Gavurtepe höyüğü	Aydıncık	Keşlik mevkii
72	Velibaşı Düz Yerleşimi	Aydıncık	Velibaşı mevkii
73	Dumansaray höyüğü	Aydıncık	Dumansaray mevkii
74	Kaletepe höyüğü	Aydıncık	Merkez 2 km kuzeyi
75	Velibaşı Tümülüsü	Aydıncık	Velibaşı mevkii
76	Rıdvan Kalesi	Aydıncık	Kazankaya beldesi
77	Kuşoturan tepe yerleşimi	Aydıncık	Kuşoturan tepe mevkii
78	Karataş Nekropolü	Aydıncık	Üzümlük Köyü
79	Sarayaltı Höyüğü	Boğazlıyan	Sarayaltıhöyüğü Mevkii
80	Aşağı Mah Höyük	Boğazlıyan	Boğazlıyan Şeker Fabrikası
81	Mennem Yerleşimi	Boğazlıyan	Mennem Çeşmesi Mevkii
82	Höyüktepe Höyüğü	Boğazlıyan	Höyüktepe Mevkii
83	Kriz Mevkii Tümülüsü	Boğazlıyan	Kriz Mevkii
84	Keçikıran Höyüğü	Boğazlıyan	Keçikıran Mevkii
85	Mennem Höyüğü	Boğazlıyan	Mennem Çeşmesi Mevkii
86	Tümülüs	Boğazlıyan	Boğazlıyan Şeker Fabrikası G.B
87	Yapalak 3 adet Tümülüs	Boğazlıyan	Yapalak köyü
88	Karakoç yer altı şehri	Boğazlıyan	Karakoç köyü
89	Aşağıhasanlı yer altı şehri	Boğazlıyan	Aşağıhasanlı köyü
90	Kaya Yerleşimi	Boğazlıyan	Aşağıhasanlı köyü
91	Cavlak doğal ve arkeolojik sit alanı	Boğazlıyan	Bahariye köyü
92	Hamam höyüğü	Boğazlıyan	Bahariye köyü
93	Yoğunhisar köyü höyüğü(Höyüktepe)	Boğazlıyan	Yoğunhisar köyü
94	Akalan tümülüsü(Akhöyük)	Boğazlıyan	Yoğunhisar köyü
95	Höyük yurt höyüğü	Boğazlıyan	Oğulcuk köyü
96	Maşatlık 1.derece ark.sit alanı	Boğazlıyan	Devecipınar kasabası
97	Uzunlu tümülüsleri ve höyüğü	Boğazlıyan	Uzunlu beldesi
98	Böğrüdelik Höyüğü	Boğazlıyan	Uzunlu Beldesi
99	Çokumağıl höyüğü	Boğazlıyan	Esentepe köyü
100	Büyükhöyük	Boğazlıyan	Yamaçlı beldesi
101	Çakmakbeli Tepesi Tümülüsleri	Boğazlıyan	Çakmak Kasabası
102	Poyrazlı Tümülüsü	Boğazlıyan	Poyrazlı Köyü Höyüğü Mevkii
103	Süleyman Höyüğü	Boğazlıyan	Güveçli Köyü
104	Güveçli Köyü Tümülüsü	Boğazlıyan	Güveçli Köyü
105	Kaletepe Yerleşimi	Boğazlıyan	Çalapverdi Beldesi
106	Kale Tepesi	Boğazlıyan	Sırçalı Beldesi

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

107	Yenipazar Höyüğü	Boğazlıyan	Yenipazar Beldesi
108	Salmanın Sırtı Yerleşimi	Boğazlıyan	Eğlence Köyü
109	Küçükhöyük Tepe Yerleşimi	Boğazlıyan	Eğlence Köyü
110	Çorak Tümülüsü	Boğazlıyan	Eğlence Köyü
111	Keşişpınarı Yerleşimi	Boğazlıyan	Eğlence Köyü
112	Eğlence Höyüğü	Boğazlıyan	Eğlence Köyü
113	Eşek Höyüğü ve Yerleşimi	boğazlıyan	Yaraş Köyü
114	Kiriz Mevkii Kayaüstü Yerleşimi	Boğazlıyan	Aşağımahalle
115	Özler yeraltı şehri	Boğazlıyan	Özler Beldesi
116	Topaktepe Tümülüsü	Boğazlıyan	Ovakent Kas. Camii Kabir M.
117	Kaşkışla Höyüğü	Boğazlıyan	Ömerli Köyü
118	Kaya sığınağı	Boğazlıyan	Özler Köyü
119	Üçhöyüktepe Tümülüsleri	Boğazlıyan	Göğdecili Köyü
120	Karahöyük Höyüğü	Boğazlıyan	Yenipazar Beldesi
121	Kayaözü höyüğü	Çandır	Kayaözü mevkii
122	Höyüktepe Höyüğü	Çandır	Yenimeydan Mahallesi
123	Beştepe Mevkii Üç Adet Tümülüs	Çandır	Büyüktaşla Beldesi
124	Alışık Tepe Tümülüsleri	Çandır-Boğazlıyan	Yenimeydan Mahallesi
125	Turnahöyüğü tümülüsü	Çayıralan	Curali-Ardıçpınar mevkii
126	Höyük ve Han Kalıntısı	Çayıralan	Kaynarpınarı mevkii
127	Günyayla Tümülüsü	Çayıralan	Günyayla Köyü
128	Kızlarkonağı Tümülüsleri I-II	Çayıralan	Curali Beldesi-Mantarlık Mvk.
129	Kılılbayır Tepesi Tümülüsleri 1,2,3,4	Çayıralan	Konuklar Beldesi
130	Ziyarettepe Tümülüsü	Çayıralan	Turluhan Köyü
131	Kızlarkayası Su Sarnıcı ve Nekropol Alanı	Çekerek	Bağlarbaşı Mahallesi
132	Kayatepesi yerleşim alanı	Çekerek	Körpınar köyü
133	Beyyurdu Kayaüstü Yerleşimi	Çekerek	Beyyurdu Kasabası
134	Tarlatepe Höyüğü	Çekerek	Kahyalı Köyü
135	Kaletepe Yerleşimi ve Yapı Kalıntıları	Çekerek	Gönülyurdu(Çürük)
136	Çat höyüğü	Sarıkaya	Kadılı köyü
137	Kale höyüğü	Sarıkaya	Ilısu köyü
138	Bozhöyük	Sarıkaya	Tomarcahöyük köyü
139	Konak höyük	Sarıkaya	Çıkrıkçı köyü
140	Karayakup köyü höyüğü	Sarıkaya	Karayakup köyü
141	Höyüktepe Tümülüsü	Sarıkaya	Gündüzlü_Azapbaşı Köyleri
142	Celal Höyüğü	Sarıkaya	İnkışla Köyü
143	Eğrihöyük Tepesi Höyüğü	Sarıkaya	Babayağmur Kasabası
144	Kıpık Höyüğü	Sarıkaya	Gürpınar Köyü/ KıpıkHöyüğü Mevkii
145	Burunkışla Höyüğü ve Tümülüsü	Sarıkaya	Burunkışla Köyü/Höyük Mevkii
146	Fevzi Çakmak Höyüğü-1	Sarıkaya	Ilısu köyü
147	Fevzi Çakmak Höyüğü-2	Sarıkaya	Ilısu köyü
148	Kayapınar Höyüğü	Sarıkaya	Çokumeşme Köyü
149	Alışar Höyüğü	Sarıkaya	Sarıkaya Bağlıca köyü-Sorgun mansuroğlu köyü
150	Hasbek Höyüğü	Sarıkaya	Hasbek Köyü

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

151	Kargalık köyü A,B Tümülüsleri	Sarıkaya	Kargalık Köyü
152	Gülpınar Höyüğü	Sarıkaya	Gülpınar Köyü
153	Küçükçalağıl Höyüğü	Sarıkaya	Küçükçalağıl Köyü
	Kömüşbaba tepesi Ziyaret Yeri Tümülüs	Sorgun-Sarıkaya	Karacalar Köyü-Bebek Köyü
154	Karaçayır Deresi Örenyeri	Sarıkaya	İnkışla Köyü
155	Kömüşlükaltı Tümülüsü	Sarıkaya	Bebek Köyü
156	Kemallı tümülüsü	Sarıkaya	Kemallı Köyü
157	Kaçak Tümülüsü	Sarıkaya	Küçükçalağıl köyü
158	Üçkuyubaşıtepe tümülüsü	Sarıkaya	Bebek Köyü
159	Bambal Tepe Tümülüsü	Sarıkaya	Pınarkaya Köyü
160	Üçhöyüktepe Tümülüsü	Sarıkaya	Pınarkaya Köyü
161	Taş Kınış Tepe Tümülüsü	Sarıkaya	Pınarkaya Köyü
162	Sarıkaya Roma Hamamı	Sarıkaya	Kaplıcalar Mahallesi
163	Süleymanhöyüğü Tümülüsü	Sarıkaya	Burunkışla köyü
164	Selimli Köyü Karşı Kilise Kalıntısı	Sarıkaya	Selimli Köyü
165	Akarcasuyu Derei Yerleşimi	Sarıkaya	Yukarısarıkaya Köyü
166	Yılanboynu tepesi höyüğü	Saraykent	Şehir merkezi
167	Divanlı Köyü I.Derece Doğal Arkeolojik Sit	Saraykent	Divanlı köyü
168	Adatepe Tümülüsleri	Saraykent	Saray Mahallesi
169	Divanlı Mah. D,E tümülüsleri (Doğal sit içi)	Saraykent	Divanlı Mahallesi
170	Çakmaklıhöyük Tümülüsü (C tümülüsü)	Saraykent	Divanlı Mahallesi
171	Tavşantepe tümülüsü I	Saraykent	Kösealili Köyü
172	Tavşantepe tümülüsü II	Saraykent	Kösealili Köyü
173	Alıçseki Tümülüsü	Saraykent	Ozan Beldesi
174	Tekke Tepe Höyüğü	Saraykent	Başpınar Köyü
175	Kamışcık Tepe Geç Doğu Roma Yerleşimi	Saraykent	Çiçekli Köyü
176	Salur höyüğü	Sorgun	Bahadın Kasabası-Salur Mh.
177	Taşlık höyük	Sorgun	Doğankent kasab.Taşlık mevkii
178	Büyük höyük	Sorgun	Çayözü köyü
179	Osmaniye höyüğü	Sorgun	Osmaniye köyü
180	Alışar(Sivritepe) tümülüsü	Sorgun	Sivri köyü
181	Hapisboğazı harabeleri	Sorgun	Karakız Beldesi
182	Kerkenez harabeleri	Sorgun	Şahmuratlı köyü
183	Alidede höyüğü	Sorgun	Gülşehri beldesi
184	Çadırhöyük	Sorgun	Peynir yemez köyü
185	Kaletepe höyüğü	Sorgun	Küçükköhne Köyü
186	Kütükburun Tümülüsleri	Sorgun	Karşıyaka mahallesi
187	Donbak Tepesi Tümülüsü	Sorgun	Kepirce Köyü
188	Kuşaklıhöyük	Sorgun	Büyüktaşlık Köyü
189	Kırgıbağları Höyüğü	Sorgun	Kırgıbağları Mevkii
190	Kırgıbağları Nekropolü	Sorgun	Kırgıbağları Mevkii
191	Külhüyük Köyü Höyüğü	Sorgun	Külhüyük Köyü Hüyük Mevkii
192	Kapaklı Köyü Yamaç Yerleşimi	Sorgun	Kapaklı Köyü
193	Karakız Hitit Heykel Atölyesi	Sorgun	Karakız Beldesi
194	Halilbaba Tümülüsü	Sorgun	Gevrek Köyü

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

195	Yer altı galerisi	Sorgun	Bahadın Kasabası-Aydınlar Mh.
196	Zeynelhöyüğü Tümülüsü	Sorgun	Bahadın Kasabası-Hürriyet Mh.
197	Alibaba Tümülüsü	Sorgun	Bahadın Kasabası
198	Pürçüklühöyük Tümülüsü	Sorgun	Gözbaba Köyü
199	Gözbaba Tümülüsü	Sorgun	Sarıhacılı Köyü
200	Haramisırtı Tümülüsü	Sorgun	Bahadın-Gümüşkavak
201	Dikilitaş Boğazı Deresi Tümülüsü	Sorgun	Bahadın-Salur Mah.
202	Karadeli Çeşmesi Tümülüsü	Sorgun	Peyniryemez köyü
203	Kömüşbaba Tepesi Ziyaret Yeri Tümülüs	Sorgun-Sarıkaya	Karacalar Köyü-Bebek Köyü
204	Yazılıtaş Düz Yerleşim Alanı	Sorgun	Yazılıtaş Köyü
205	İncenin Deresi Küçük Yerleşimi	Sorgun	Alcı Köyü
206	Bağlar Höyüğü	Sorgun	Tekkeyenicesi Köyü
207	İdrisli tümülüsü	Sorgun	İdrisli Köyü
208	Kaleycikkaya Tepesi Yerleşmesi	Sorgun	Yazılıtaş Köyü
209	Kurupınar Mevkii Osmanlı Yerleşimi	Sorgun	Sarıhamzalı Köyü
210	Kanberli Höyük	Sorgun	Alcı Köyü
211	Gedikhasanlı TepeYerleşimi	Sorgun	Gedikhasanlı (Kas.)Köyü
212	Çatmasöğüt tümülüsü	Sorgun	Çatmasöğüt Köyü
213	Eymir Bizans Kaya Yerleşimi	sorgun	Eymir Kasabası
214	Karakaya Tepesi Yerleşimi	Sorgun	Ocaklı Köyü
215	Bent Tepesi Yerleşimi	Sorgun	Yazılıtaş Köyü
216	Kengellik Tepe Tümülüsü	Sorgun	Sarıhamzalı Köyü
217	Bağırğanözü Tümülüsü	Sorgun	Sarıhamzalı Köyü
218	Sarıhamzalı Tümülüsü	Sorgun	Sarıhamzalı Köyü
219	Höyük Tepe Tümülüsü	Sorgun	Boğazcumafakılı Köyü
220	Höyük Tepe Tümülüsü	Sorgun	Külhöyük Köyü
221	Karaburun Yerleşim Yeri	Sorgun	Karaburun Köyü
222	Karaburun Tümülüsü	Sorgun	Karaburun Köyü
223	Örme Kuyu Tümülüsü	sorgun	Karaburun Köyü
224	İnandık Tümülüsü	Sorgun	Karaburun Köyü
225	Alibar höyüğü	Şefaatli	Çaydoğan köyü
226	Höyüktepe höyüğü	Şefaatli	Saçlı köyü
227	Kızılyar höyüğü	Şefaatli	Kızılyar köyü
228	Sarıkent höyüğü	Şefaatli	Sarıkent kasabası
229	Güzelli köyü mağaraları (Doğal ve arkeolojik)	Şefaatli	Güzelli köyü-Tepebaşı mevkii
230	(Gerdekkayası ve Beşiktepe örenyeri)	Şefaatli-Boğazl.	Güzelli-Gövdecikli köyleri
231	Paşaköy Güney Mezarlığı	Şefaatli	Paşaköy Beldesi
232	Kızılkoca Tümülüsü	Şefaatli	Kızılkoca köyü
233	Tahiroğlu Höyüğü	Şefaatli	Tahiroğlu Köyü
234	Akçakoyunlu höyük	Şefaatli	Akçakoyunlu köyü
235	Deveboynu Höyüğü	Şefaatli	Bahçelievler Mah.
236	İnler Yeraltı Şehri	şefaatli	Armağan Köyü
237	Çatalhöyük	Kadışehir	Şehir merkezi
238	Kadışehir höyüğü	Kadışehir	Şehir merkezi
239	Akçakale	Kadışehir	Akçakale köyü

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

240	Uyuzhamamı(Roma dönemi)	Yerköy	Şehir merkezi
241	Uyuzhamamı höyüğü	Yerköy	Şehir merkezi
242	Karaosmanoğlu höyüğü	Yerköy	Karaosmanoğlu köyü
243	Konak höyük	Yerköy	Kahya köyü
244	Höyüktepe höyüğü	Yerköy	İlçe Merkezi
245	Yerköy Tümülüsü	Yerköy	İlçe Merkezi
246	Delice Köyü Höyük Höyüğü	Yerköy	Delice köyü (Höyük mah)
247	İnboynu Kaya Yerleşimi	Yerköy	Saray Kasabası
248	Gülabiözü Deresi Düz Yerleşimi	Yerköy	Saray Kasabası
249	Yukarıelmahacılı Düz Yerleşimi	Yerköy	Yukarıelmahacılı Köyü
250	Taşaltı Höyüğü	Yenifakılı	Şehir merkezi
251	Damlalı Kemikli Mağara	Yenifakılı	Damlalı Mevkii
252	Kızılgedik Höyüğü	Yenifakılı	Kızılgedik Mevkii
253	Cankurtaran Tepesi Yerleşimi	Yenifakılı	Şehir merkezi
254	Bozhöyük	Yenifakılı	Bozhöyük Mevkii
255	Keçihöyüğü Tümülüsü	Yenifakılı	Çöplüçifliği-Üçobalar Köyl.

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Günümüzde doğal kaynakların en verimli, çevreye en az zarar verecek şekilde ve ekolojik denge göz önünde bulundurularak kullanılması için önemli tedbirler alınmakta ve toplum bilinçlendirilmektedir. Bu doğal kaynakların da bir gün tükeneceği, yok edilen kaynakların yenilenemeyeceği, bu durumun doğuracağı zararların yine biz insanlara olacağı bilinci kişiler tarafından kabul edilmektedir.

Kaynaklar:

ÇDR-2015-Müze Müdürlüğü

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

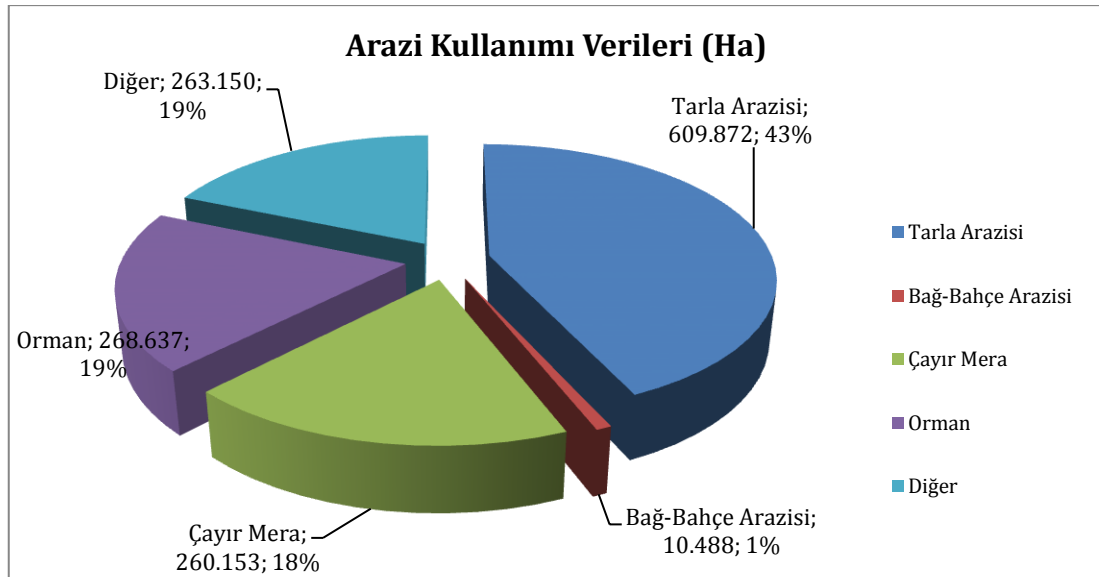
Yozgat İl sınırları içerisinde toplam 260.153 ha çayır ve mera arazisi bulunmaktadır. Çayır ve mera arazisi toplam tarım arazisinin % 18'sini kapsamaktadır. Mevcut çayır ve mera alanları köy yerleşim sınırları içerisinde tarıma dayalı olarak yer almış olup, hayvancılığa dayalı büyük çayır ve meralar bulunmaktadır.

Yozgat ili Kızılırmak ve Yeşilirmak havzalarında yer almaktadır. Kızılırmak'ın kollarından olan Delice Irmağı, Yeşilirmak ve Çekerek Irmağı ilin en önemli su kaynaklarındandır.

Yozgat Çamlığı Milli Parkı 05.02.1958 yılında Türkiye'nin ilk Milli Parkı ilan edilmiştir. İnsan etkisiyle Anropojen step içinde yer alan ada şeklinde bir sahadır. Bunun yanında koruma altına alınan Kadıpınarı, Ulukavak Tabiat Anıtı v.s.dir.

Çizelge E.50 - Yozgat ilinin arazi kullanım durumu
(Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Corine veritabanı, 2017)

YOZGAT	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ							
	1990		2000		2006		2012	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	17.738,17	1,32	18.961,92	1,41	18.933,51	1,38	19.610,9	1,43
2) Tarımsal Alanlar	833.962,38	62,13	829.992,38	61,83	877.035,17	64,12	875.141,05	63,98
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	490.128,04	36,51	489.793,53	36,49	468.145,45	34,23	467.824,08	34,20
4) Sulak Alanlar	205,80	0,02	205,8	0,02	166,56	0,01	166,56	0,01
5) Su Yapıları	292,85	0,02	3.373,66	0,25	3.554,60	0,26	5.092,69	0,37
TOPLAM	1.342.327,24	100,00	1.342.327,29	100,00	1.367.835,29	100,00	1.367.835,28	100,00

Şekil E.16 – Yozgat ilinde 2017 Yılı Arazi Kullanım Durumu
(İl Gıda Tarım ve Hayvancılık, 2017)

Çizelge E.51 – 2017 Yılı için Yozgat ilinde Arazilerin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması (İl Gıda Tarım ve Hayvancılık, 2017)

Arazi SINIFI	Alanı (ha)	(%)
1. Sınıf Araziler	44.152	3.2
2. Sınıf Araziler	245.592	17.38
3. Sınıf Araziler	259.129	18.34
4. Sınıf Araziler	276.260	19.56
5. Sınıf Araziler	42	-
6. Sınıf Araziler	257.510	18.23
7. Sınıf Araziler	276.156	19.55
8. Sınıf Araziler	53.459	3.78
TOPLAM	1.412.300	

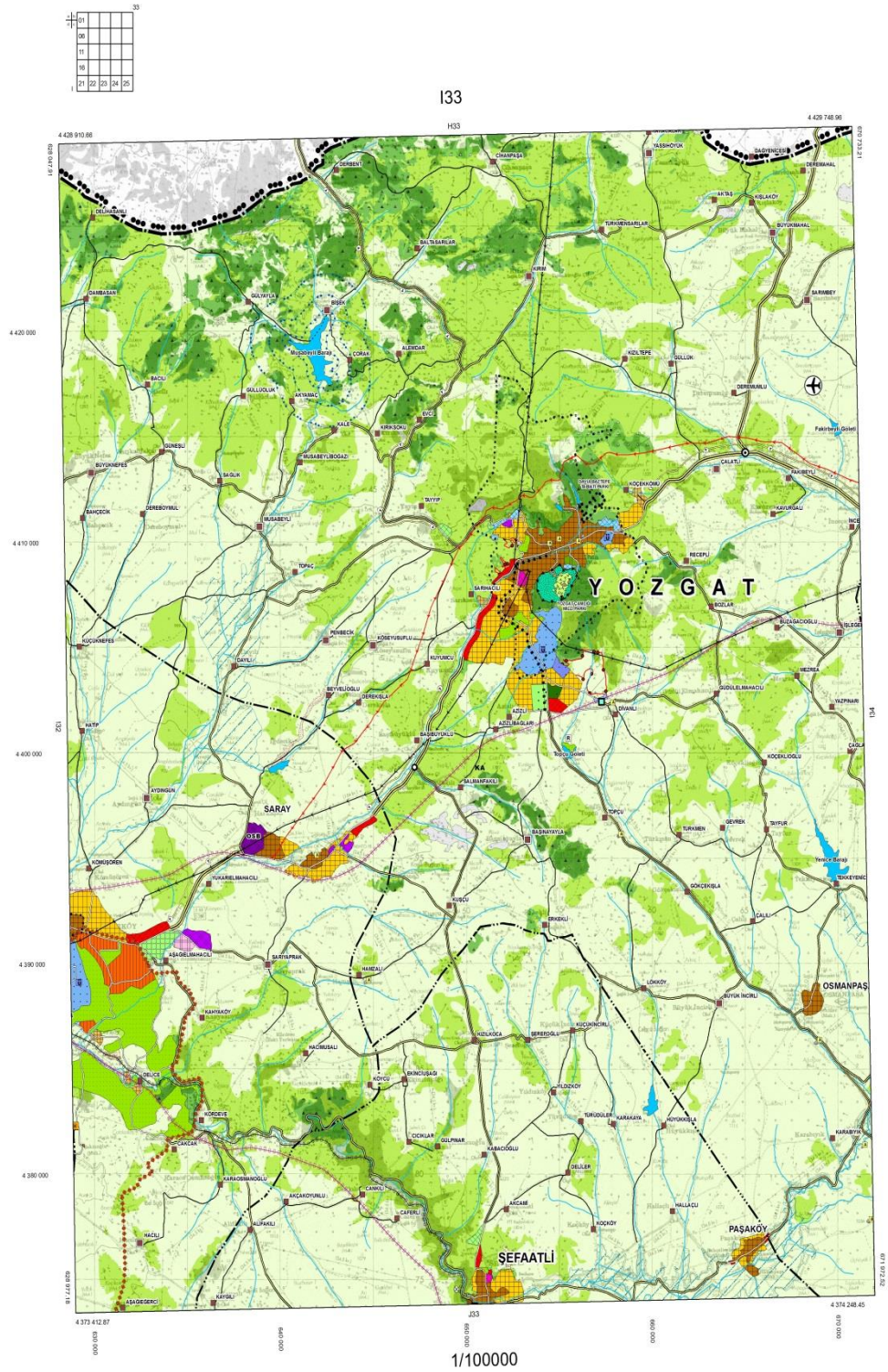
E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

Çevre Düzeni Planları, dengeli ve sürekli kalkınma amacına uygun olarak ekonomik kararlarla ekolojik kararların bir arada tasarlanmasına imkan veren, rasyonel doğal kaynak kullanımını sağlamak üzere kalkınma ve varsa bölge planları temel alınarak alt ölçekli planlara esas olmak üzere hazırlanan ve ana arazi kullanım kararlarını, stratejileri ve hedefleri belirleyen plan notları ve plan açıklama raporuyla bütün olan üst ölçekli fiziki planı ifade eder. Kalkınma Planları ve Bölge Planları temel alınarak çevre düzeni planlarını hazırlamak veya hazırlatmak, onaylamak ve uygulanmasını sağlamak, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının sorumluluğunda bulunmaktadır. Çevre Düzeni Planı, Ülke ve Bölge Plan Kararlarına Uygun Olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanım kararlarını belirleyen ve 1/25000, 1/50000, 1/100000 veya daha küçük ölçekli hazırlanan plandır.

Kırsal ve Kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların Koruma-Kullanma dengesi içerisinde en uygun ve verimli şekilde kullanılması ancak üst ölçekte alınacak arazi kullanım kararlarıyla mümkün olabilmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanarak ve 12.09.2012 tarih ve B.09.0.MPG.0.11.03.00-305.02-998/14212 sayılı yazı ile bildirilen Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Plan Hükümleri, ve Plan Açıklama Raporu, 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. Maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın 21/02/2013 tarih ve 2735 sayılı Olur'u ile onaylanan ve uygun bulunan itirazlara ilişkin gerekli düzeltmeler yapılarak en son 12/11/2013 tarih ve 17583 sayılı oluru ile revize edilmiştir.

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

Harita E.2- Yozgat-Sivas-Kayseri Çevre Düzeni Planı

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Yozgat İl sınırları içerisinde toplam 260.153 ha çayır ve mera arazisi bulunmaktadır. Çayır ve mera arazisi toplam tarım arazisinin %18 kapsamaktadır. Mevcut çayır ve mera alanları köy yerleşim sınırları içerisinde tarıma dayalı olarak yer almış olup, hayvancılığa dayalı büyük çayır ve meralar bulunmaktadır.

Yozgat ili Kızılırmak ve Yeşilirmak havzalarında yer almaktadır. Kızılırmak'ın kollarından olan Delice Irmağı, Yeşilirmak ve Çekerek Irmağı ilin en önemli su kaynaklarındandır.

Kaynaklar:

Yozgat-Sivas-Kayesri Çevre Düzen Planı
Mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığı

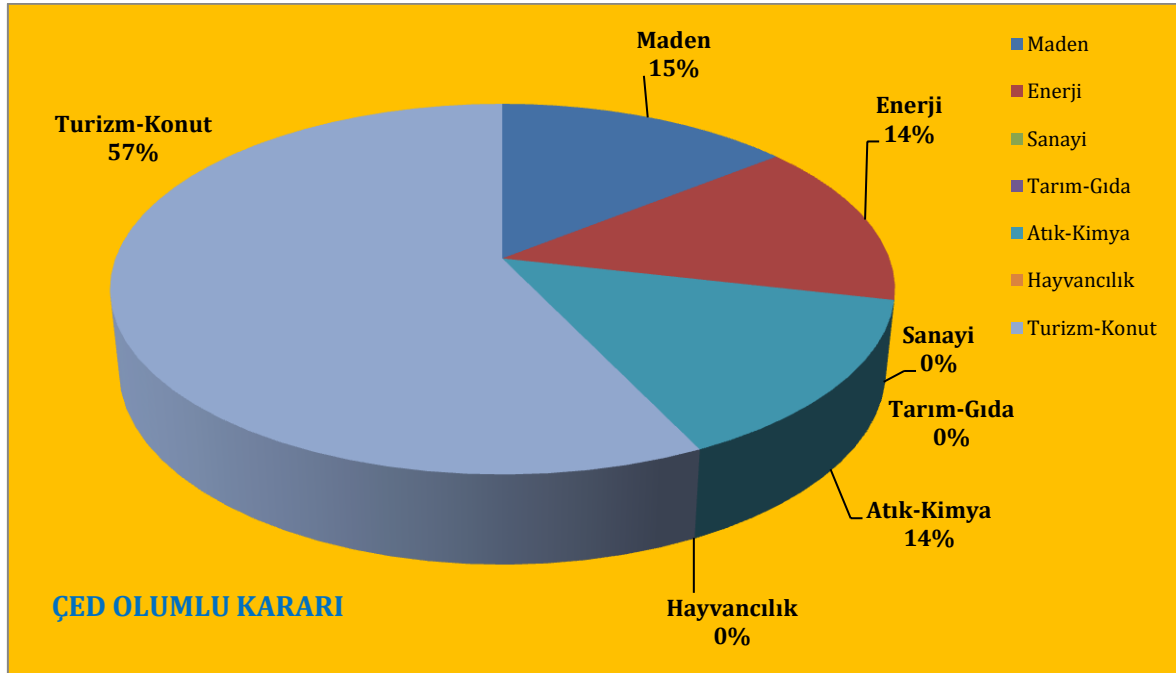
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. ÇED İşlemleri

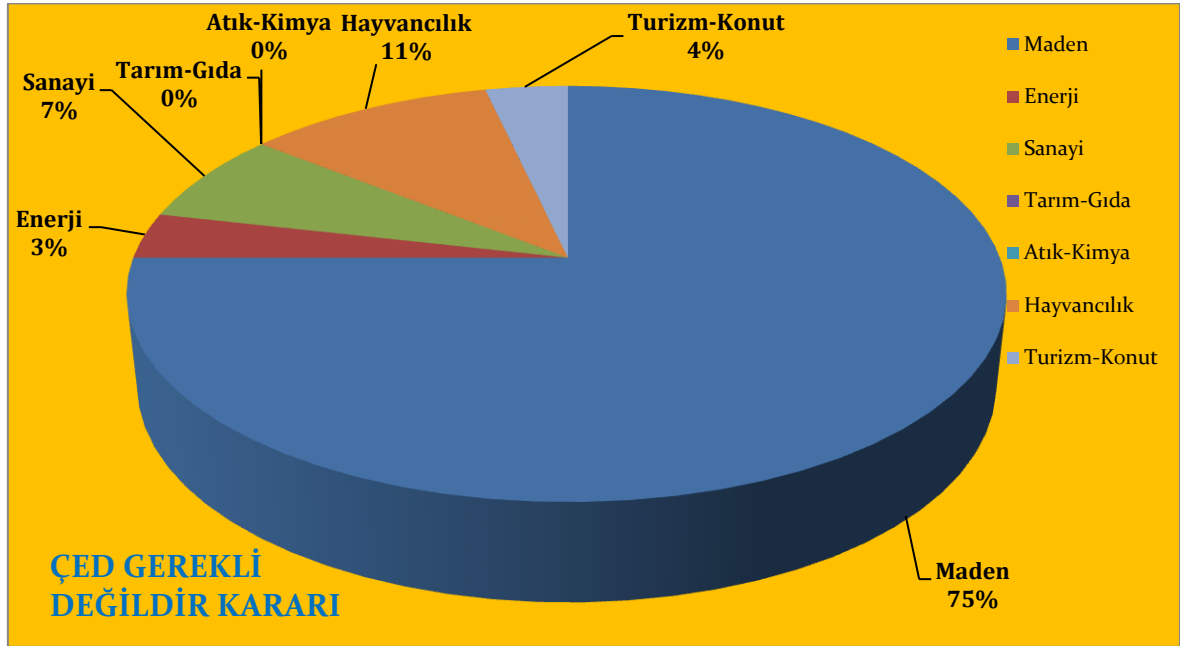
Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) ;Gerçekleştirilmesi Planlanan Projelerin çevreye olabilecek olumlu ya da olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek halde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları ifade etmektedir.

Çizelge F.52 – Yozgat İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2017 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (YÇİM, 2018)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Hayvancılık	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	21	1	2	0	0	3	1	28
ÇED Gereklidir	0	0	0	0	0	0	0	0
ÇED Olumlu Kararı	1	1	0	0	1	0	4	7

Şekil F.17 –Yozgat İlinde 2017 Yılında ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (YÇİM, 2018)

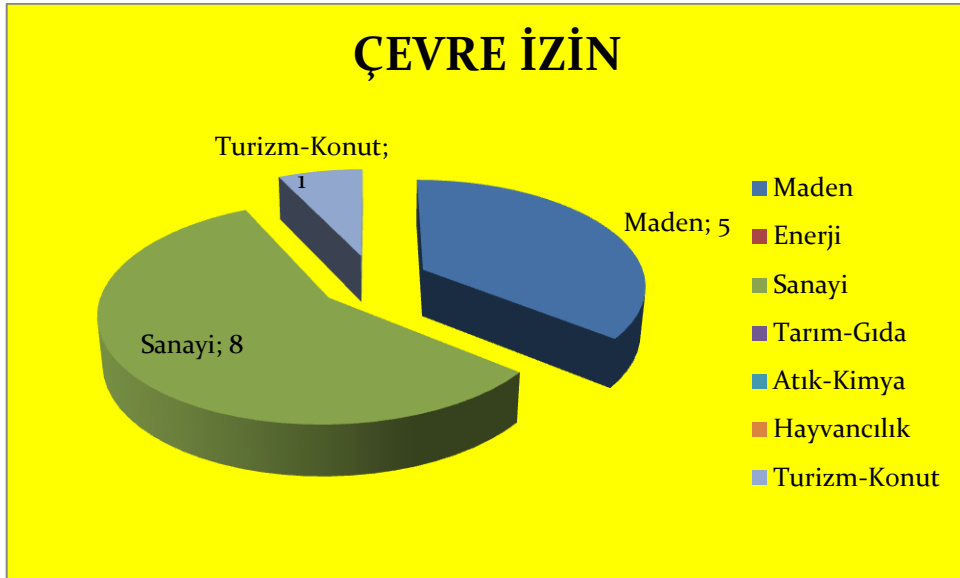
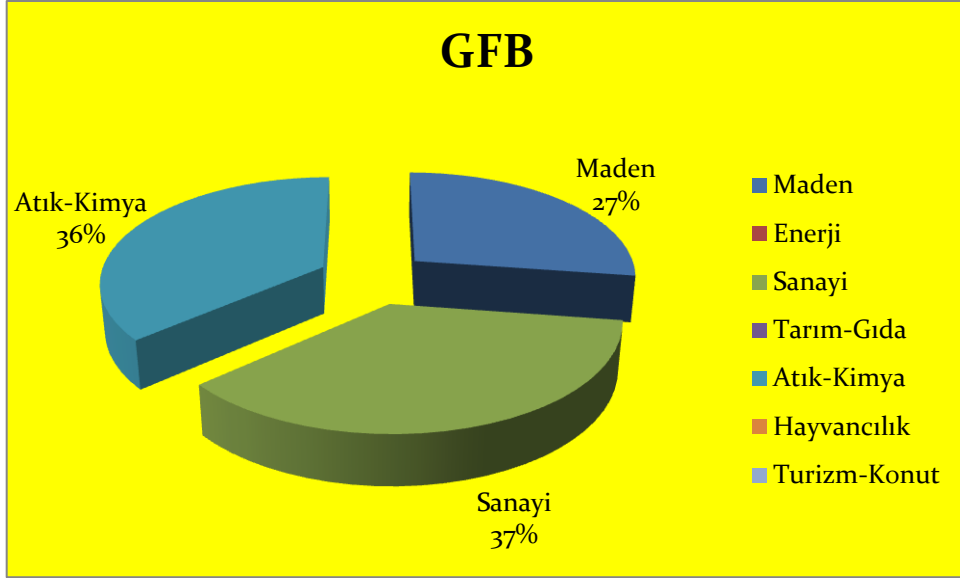
Şekil F.18 – Yozgat İlinde 2017 Yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (YÇİM-2017)

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

ÇİLY kapsamında 2017 yılında verilen geçici faaliyet belgeleri, çevre izni ve çevre izni ve lisansı belgeleri aşağıda verilmiştir.

Çizelge F.53 – Yozgat ilinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları (YÇİM, 2018)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	3	8	11
Çevre İzni Belgesi	2	12	14
Çevre İzni ve Lisans Belgesi	1	1	2
TOPLAM	6	21	27

Şekil F.19 – Yozgat İlinde 2017 Yılında Verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı (YÇİM- 2017)

2 adet Lisans geri kazanım sektöründedir.

Şekil F.20 – Yozgat İlinde 2017 Yılında Verilen Lisansların Konuları (YÇİM-2017)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

ÇİLY kapsamında 2017 yılında 11 Geçici Faaliyet Belgesi ve 14 Çevre İzni, 2 Çevre Lisansı verilmiştir.

ÇED Yönetmeliği kapsamında 2017 yılında 27 ÇED Gerekli Değildir kararı, 7 ÇED Olumlu kararı verilmiştir.

Kaynaklar:

Çevre İzin Sistemi,

e-ÇED Sistemi.

Yozgat ÇŞİM Verileri 2017

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

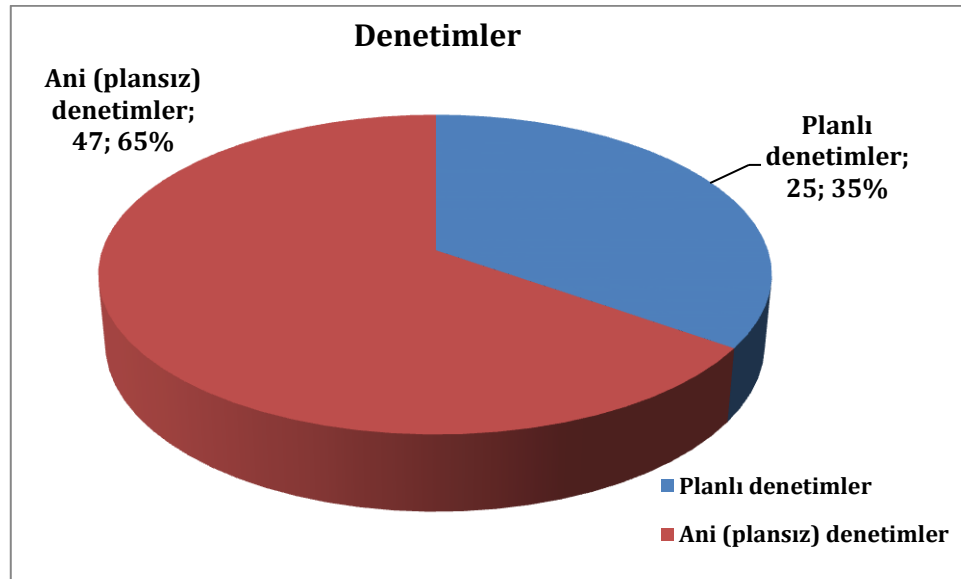
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde il müdürlüğümüz tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.54 – Yozgat İlinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı (YÇİM, 2018)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	25
Ani (plansız) denetimler	47
Genel toplam	72

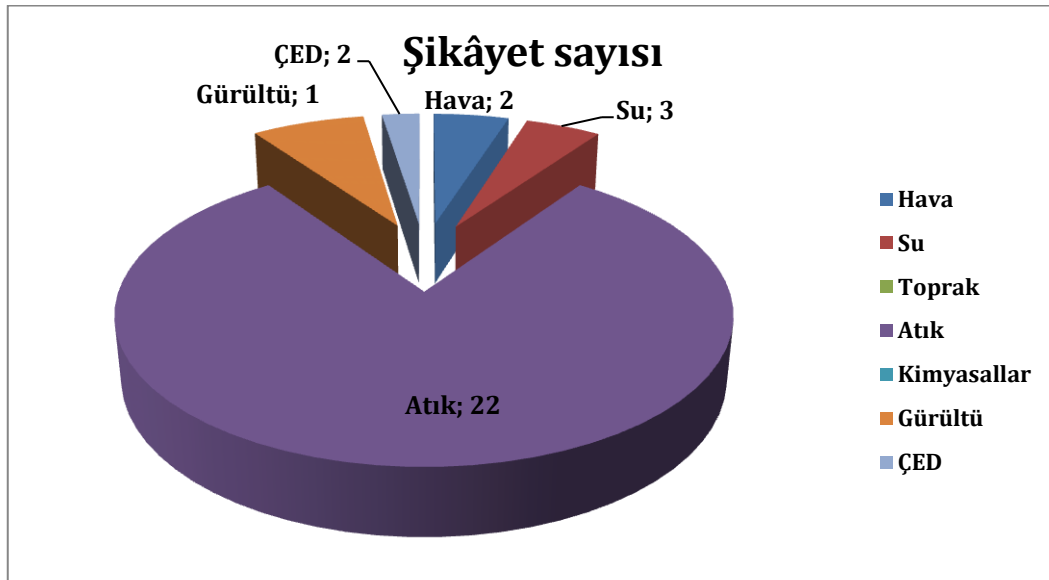

Şekil G.21 – Yozgat ilinde ÇŞİM Tarafından 2017 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı (YÇİM, 2017)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.55 – Yozgat ilinde 2017 Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları
(YÇİM, 2018)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	2	3		22		1	2	33
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	2	3		22		1	2	33
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100		100		100	100	100

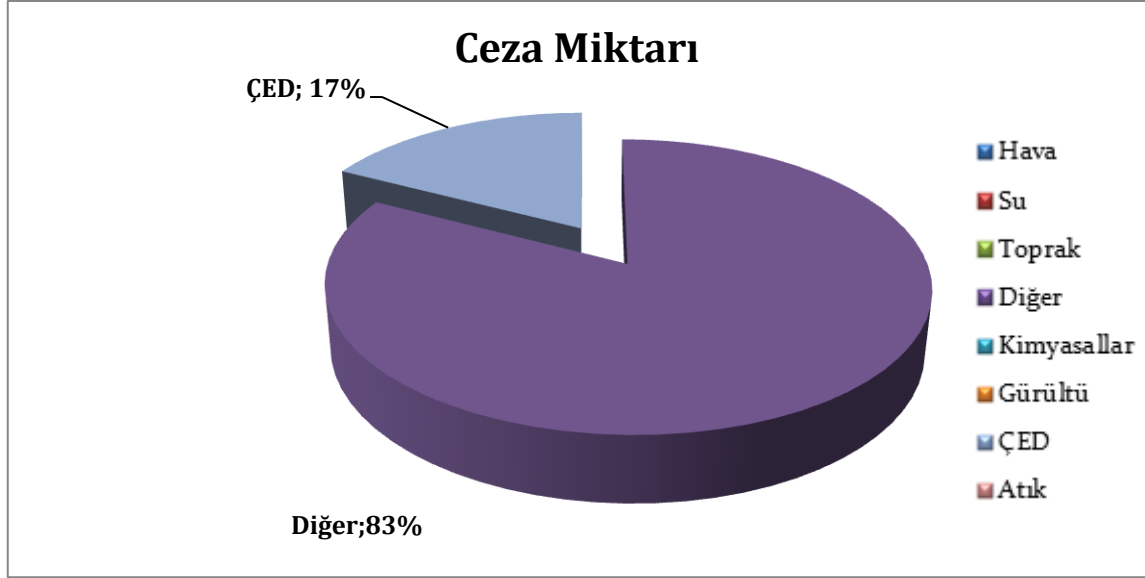

Şekil G.22 – Yozgat ilinde 2017 Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı
(YÇİM-2017)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.56 – Yozgat ilinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı
(YÇİM, 2018)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	0	0	0	0	0	0	25.472	4775,83	30.247,83
Uygulanan Ceza Sayısı	0	0	0	0	0	0	2	21	23

Şekil G.23 – Yozgat ilinde 2017 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı (YÇİM, 2018)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizde herhangi bir tesise verilen faaliyeti durdurma/kapatma kararı bulunmamaktadır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Faaliyette olan tesisler ve planlanan yatırımlarla ilgili olarak, 2872 sayılı Çevre Kanunu ile 5491 sayılı Çevre Kanununda değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna istinaden çıkarılan Yönetmeliklerin ilgili hükümlerine uyulması ve diğer mer'i mevzuat çerçevesinde öngörülen gerekli izinlerin alınması, ekolojik dengenin bozulmamasına, çevrenin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik tedbirlere riayet edilmesini sağlamak amacıyla inceleme ve denetimlerimiz devam etmektedir.

Kaynaklar;
ÇŞİM Verileri, 2017

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

İl Müdürlüğümüz Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullarda “Çevre” konulu seminerler düzenlemekte, Çevre dersinde verilen araştırma konularında öğrencilere Müdürlüğümüz personeli tarafından kaynak ve doküman açısından yardımcı olunmaktadır.

İlimizde yaşayan insanların çevreye olan duyarlılıklarının artırılması amacıyla ve çevre sorunlarının çözümlerine katılımlarının sağlanması için İl Müdürlüğümüz çeşitli çalışmalar yapmıştır.

5 Haziran Dünya Çevre Günü içerisinde; İlimizin muhtelif yerlerine afişler asılmış, ilköğretim okullarında şiir ve resim yarışması düzenlenmiştir. Yozgat Valisi Sayın Kemal YURTNAÇ ve Yozgat Belediye Başkanı Sayın Kazım ARSLAN Makamında Ziyaret edilmiştir.

EK-1: 2017 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ARAŞTIRMA FORMU

BÖLÜM I. HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
1 (İyi)	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
2 (Orta)	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
3 (Hassas)	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
4 (Sağlıksız)	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
5 (Kötü)	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
6 (Tehlikeli)	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

I.1.1. Yozgat İli 2017 yılı içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırması

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																							
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
OCAK		x																						
ŞUBAT		x																						
MART	x																							
NİSAN	x																							
MAYIS	x																							
HAZİRAN	x																							
TEMMUZ	x																							
AĞUSTOS	x																							
EYLÜL	x																							
EKİM	x																							
KASIM	x																							
ARALIK	x																							

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Hava Kalitesi İzleme İstasyonları-2016

I.1.2. Yozgat İli Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2016 yılı Ekim- 2017 Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırılması

	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																							
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Kış Sezonu (Ekim-Mart)		x																						

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Hava Kalitesi İzleme İstasyonları-2017

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

I.1.3. Yozgat İli Yaz sezonu ortalama ölçüm değerleri (2017 yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırılması.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																							
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	x																							

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Hava Kalitesi İzleme İstasyonları-2017

I.2. Yozgat İli hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sıralaması

KAYNAK	GEÇEN YILKİ ÖNEM SİRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SİRANIZ ¹	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma	1	1	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	2	2	
c. Maden İşletmeleri	3	3	
d. Termik Santraller			
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri (Belirtiniz).....			
f. Karayolu Trafik	4	4	
g. Diğer Kaynaklar (Anız Yangınları)	5	5	

¹En önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, ... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL MERKEZİ	1.YOZGAT	X	X	X	X	X	X		X	X
	2.									
	3.									
	.									
	.									
İLÇELER	1.SORGUN	X	X	X	X	X	X		X	X
	2.YERKÖY	X	X	X	X	X	X		X	X
	3.AKDAĞMADENİ	X	X	X	X	X	X		X	X
	4.BOĞAZLIYAN	X	X	X	X	X	X		X	X
	5.ÇAYIRALAN	X	X	X	X	X	X		X	X
	6.ÇEKEREK	X	X	X	X	X	X		X	X
	7.ÇANDIR	X	X	X	X	X	X		X	X
	8.AYDINCIK	X	X	X	X	X	X		X	X
	9.YENİFAKILI	X	X	X	X	X	X		X	X
	10.SARAYKENT	X	X	X	X	X	X		X	X
	11.KADIŞEHİRİ	X	X	X	X	X	X		X	X
	12.ŞEFAATLİ	X	X	X	X	X	X		X	X
	13.SARIKAYA	X	X	X	X	X	X		X	X

Tedbirler:

a. Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b. Doğalgaz kullanımı
c. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h. Denetim
i. Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırası

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKİ ÖNEM SİRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	1	1	
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması			
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	3	3	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar	2	2	
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler	4	4	
f. Toplumda bilinç eksikliği	5	5	
g. Meteorolojik faktörler			
h. Topografik faktörler			
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

Su kirliliği, II.1.1-II.1.3'de il sınırları içerisinde, yıl içinde, kirliliğe maruz kalmış su kaynaklarının (yerüstü, yeraltı ve yüzmeye suları) adları, kalite sınıfları ile bunların çizelgede belirtilen kirlenme nedenleri dikkate alınarak işaretlenmesi istenmektedir.

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yerüstü sularının kalite sınıflarını Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yerüstü Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)

Kaynaklar: Veri bulunmamaktadır.

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)

Kaynaklar: Veri bulunmamaktadır.

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

II.2. Yıl içinde, il sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri “X” ile işaretleyerek belirtiniz.

II.2.’de, il sınırları içerisindeki yerleşim merkezlerinde (il merkezi ve ilçelerin her biri için) atıksulardan kaynaklanan kirliliğin nedenlerinin çizelgenin altında belirtilen maddeler dikkate alınmak ve (X) koymak suretiyle işaretlenmesi istenmektedir. Çizelgede geçen “İl Merkezi” ifadesiyle, İliniz Büyükşehir Belediyesi ise, Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçeler, değilse merkez ilçe kastedilmektedir.

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
İl Merkezi	1.YOZGAT				X	X	X	X	X			X	X	
	2.													
	3.													
	.													
	.													
	.													
İlçeler	1.SORGUN	X	X		X		X	X	X	X	X	X	x	X
	2.YERKÖY	X			X		X	X	X	X	X	X	X	X
	3.A.MADENİ	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X
	4.BOĞAZLIYAN	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X
	5.ÇAYIRALAN	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X
	6.ÇEKEREK	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X
	7.ÇANDIR	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X
	8.AYDINCIK	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X
	9.YENİFAKILI	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X
	10.SARAYKENT	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X
	11.KADIŞEHİRİ	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X
	12.SARIKAYA	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X
	13.ŞEFAATLİ	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X	X
	.													

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- Kimyasal gübre kullanımı
- Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- Hayvancılık atıkları
- Maden atıkları
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

II.3.'de, su kirliliğinin önlenmesi amacıyla her bir alıcı su ortamı için, çizelgenin altında belirtilen maddelerin dikkate alınarak tedbirlerin çizelgede işaretlenmesi istenmektedir.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Deniz									
1.									
2.									
.									
Göller									
1.KİRAZLI	X	X	X	X	X		X	X	
2.									
3.									
.									
Akarsular									
1.DELİCE	X	X	X	X	X		X	X	
2.ÇEKEREK	X	X	X	X	X		X	X	
3.									
.									
Havzalar									
1.GELİNGÜLLÜ BARAJI	X	X	X	X	X		X	X	
2.UZUNLU BARAJI	X	X	X	X	X		X	X	
3.YAHYA SARAY BARAJI	X	X	X	X	X		X	X	
.									
Yeraltı Suları									
1.ÇATALKAYA	X	X	X	X	X		X	X	
2.									
3.									
.									
Jeotermal Kaynaklar									
1.BOĞAZLIYAN	X	X	X	X	X		X	X	
2.YERKÖY	X	X	X	X	X		X	X	
3.SORGUN	X	X	X	X	X		X	X	
4.SARIKAYA	X	X	X	X	X		X	X	
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									
2.									
.									

Kaynaklar:

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Arıtma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde foseptik kullanılması
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

II.4’de su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. “Karşılaşılan güçlükler” altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	2	2	
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması	1	1	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler	3	3	
d. Toplumda bilinç eksikliği	4	4	
e. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek * belirtiniz.

III.1'de, il sınırları içerisinde toprak kirliliğine neden olan kaynakların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Toprak kirliliğine neden olan kaynaklar altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı	1	1	
b. Madencilik atıkları	2	2	
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	3	3	
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar			
e. Plansız kentleşme	5	5	
f. Aşırı gübre kullanımı	6	6	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı	7	7	
h. Hayvancılık atıkları	4	4	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar:

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam * ile belirtiniz.

III.2'de, toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde belirtilen tedbirlerden hangileri alınıyor ise, bunların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması	1	1	
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi	3	3	
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması	4	4	
d. Erozyon mücadele çalışmaları	5	5	
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları	2	2	
f. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar

BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1. Aşağıdaki Konu Başlıklarını Dikkate Alarak, yıl sonu itibarıyla, İl Sınırları İçinde Görülen Çevre Sorunlarını Önem ve Önceliklerine Göre Rakam (Önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, 4, 5, ... şeklinde numaralandırınız) Vererek Sıralayınız. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir.

IV.1'de, sıralanan çevre sorunları dikkate alınarak, yıl sonu itibarıyla, il sınırlarınız içerisinde, görülen bu sorunların önem ve önceliklerine göre, en önemliden en az önemliye doğru 1,2,3,4,5,... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir. Ayrıca çizelgede yer alan her çevre sorunu için iliniz sınırları içinde geçerli olan nedenleri işaretleyiniz.

NOT: Ölçüm değerleri, göstergeler, her bölümün sonundaki sonuç ve değerlendirme kısımları, konularına göre şikayetler, şikayetin ceza ile sonuçlanma oranı, konularına göre verilen cezalar, yapılan denetimler sonucu edinilen deneyimler vb. çevre sorunlarının hangi alanda yoğunlaştığı konusunda yol gösterici olabilir. Sıralanma yapılırken sorunun çevre ve insan sağlığı için taşıdığı önem göz önünde bulundurulmalıdır.

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKİ ÖNEM SİRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SİRANIZ *	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği	2	2	
b. Su kirliliği	1	1	
c. Toprak kirliliği	6	6	
d. Atıklar	3	3	
e. Gürültü kirliliği	4	4	
f. Erozyon	7	7	
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)	5	5	

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

YOZGAT İL ÇEVRE DURUM RAPORU 2017

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1’de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

IV.2’de, IV.1’de sıralanan her bir öncelikli çevre sorunları dikkate alınarak;

- a) Çevre sorununun nedenlerini,
- b) Bu nedenlerde daha çok hangi faktör veya sektörlerin etkili olduğunu,
- c) Çevreye vermiş olduğu olumsuz etkilerini
- d) Bu sorunların giderilmesinde karşılaşılan güçlüklerini,
- e) Bu sorunları gidermek amacıyla alınan, alınması planlanan veya alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu,
- f) Ayrıca bu başlık altında yer almasını istediğiniz diğer görüşlerinizi belirten bilgi notunu,

sistematik ve yeterli seviyede açıklayınız.

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

İlimizde merkez belediye ve Şefaati ilçesi hariç hiçbir ilçe belediyenin atık su arıtma tesisi bulunmamaktadır. Aynı zamanda OSB’ye ait bir arıtma tesisi de yoktur. OSB de çok sıkıntı yaşanmaktadır. İlçe belediyelerde yüzeysel su kalitesi azalmaktadır. En kısa zamanda OSB ve İlçe belediyelerin arıtma tesisi yapması gerekiyor.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

Hava kirliliği ile ilgili olarak henüz doğalgaza geçmeyen haneler bulunmaktadır. Kömür ve egzoz denetimleri eleman yetersizliğinden dolayı yapılamamaktadır. Kömür ve egzoz denetimleri için diğer kurumlarla iş birliği içinde uzman bir ekibin kurularak denetimlerin sıklaştırılması gerekir. Ayrıca emisyon konulu çevre izni konusunda işletmeciler bilinçlendirilmeli ve teşvik edilmelidir.

Varsa, IV.1’de, “3” ve Sonrası Numara Verdiğiniz Öncelikli Çevre Sorunlarını, IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Sırayla Açıklayınız

..... ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

ATIKLAR: Yozgat ilinde merkezde 1 adet düzenli depolama tesisi ve tıbbi atık sterilizasyon tesisi mevcuttur. İlçe belediyeler için aktarma istasyonu yapılmıştır ancak daha faaliyet geçememiştir. İlçelerde ve beldelerde halen vahşi depolama yapılmaktadır. İvedilikle aktarma istasyonları işletmeye alınmalı, yeterli toplama aracı ve ekipman temin edilmelidir. Sanayi kuruluşları için denetimler sıklaştırılmalıdır.

Gürültü kirliliği: Yozgat’ta daha çok eğlence yerleri ve maden ocaklarından kaynaklanan gürültü kirliliği mevcuttur. Eğlence yerleri için belediyelerle iş birliği yapılarak ruhsat verilmeden önce canlı müzik izin belgesi alınması zorunlu hale getirilerek gürültü ölçüm raporları hazırlanmalıdır. Maden ocaklarına denetimler arttırılmalıdır.

Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı: Kurumlarla koordineli denetimler yapılmalıdır.

Toprak kirliliği: Bilinçli gübre ve tarımsal ilaç kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

Erozyon: Bilinçli tarım ve ağaçlandırma yapılmalıdır.